

PRIMORSKI DNEVNIK je začel izhajati v Trstu 13. maja 1945, njegov predhodnik PARTIZANSKI DNEVNIK pa 26. novembra 1943 v vasi Zakriž nad Cerknem, razmnožen na ciklostil, Od 5. do 17. septembra 1944 se je tiskal v tiskarni »Lobberdov« v Govcu pri Gorenji Trebusi, od 18. septembra 1944 do 1. maja 1945 pa v tiskarni »Slovenija« v gozdu pod Vojskem pri Idriji. Bil je edini tiskani partizanski DNEVNIK v zaslužnji Evropl.

TRIDESETLETNICA

Fašistična Italija se je po uspehih hitlerjevskih vojske v srednji in severni Evropi pripravljala na vojno. Ker ni nikoli prikrivala osvojevalnih namerov in sovravnosti do Jugoslavije, so množične aretacije Slovencev na Primorskem leta 1940 bile prav tako logična posledica teh priprav in odnosov do Jugoslavije, kakor, recimo, razporeditev vojaških sil na tej strani zahodni meji.

Neposredno zaledje bodoče fronte mora namreč biti čisto, potovo, brez kakršne koli nevarnosti za potek operacij. Fašisti so sodili, da je zato potrebna malone popolna mobilizacija primorskih fantov in aretacija vseh tistih Slovencev, ki so nevarnost navkljub bili toliko pogumni, da so se na različne načine upirali fašizmu in skušali posledice njegovega raznarodovalnega terorja omiliti. Najbolj nevarni so bili sedeva tisti, ki so organizirano delovali v revolucionarnem gibanju in se pripravljali na oboje upor in tisto, ki so se ved ali manj organizirano politično ali drugače združevali.

Gotovo bo podrobnejša podoba razmer razkrila, zakaj ni fašistična policija že prej pozabila vseh tistih organiziranih Slovencev, za katere je verjetno dobro vedela, kaj delajo in kako so organizirani. Ta zanuda govori namreč proti vseh logiki ravnanja fašističnega režima, razen če vzamemo kratek premor, ki je sledil sporazumevanju med Stojdiničem in Mussolinijem. Ta premor ni bil, ampak samo razlagati to zakasnile s preizkušeno policijsko metodo, da je treba čez nekaj ur toliko časa, da se krog nevarnih več, zato da je udeleženi v času, ko se to izkaže za koristno, hujši.

Zaporj so se napolnili s slovenskimi komunisti, intelektualci in narodnjaki. Kruto zatiranje najbolj kompromitiranih je imelo zopet isti cilj: odstraniti s Primorske tiste, ki jih fašistična roka še ni prejela, teren torej temeljito očistiti tudi z odkritjem vsega materiala, ki bi mogel služiti potencialnim upornikom.

Prišlo je do nenapovedanega napada na Jugoslavijo. Fronte ni bilo in Primorski ni bilo usojeno, da bi postala frontno zaledje. Ustanovljena je bila »Ljubljanska pokrajina« in od Slovencev, njenih prebivalcev, je bilo pričakovati zadovoljstvo nad tako izkazano »velikoobčustvo«.

Nekatere zapornike bi po vsem tem lahko izpustili iz Corone, druge pa prepeljali v internacijo. Verjetno je bilo poleti 1941, ko se je sovjetska armada umikala proti vzhodu, razpoloženje tudi do komunistov nekoliko spremenjeno. Toda previdnost ni nikoli odveč. Kdo ve, če ne bi ti zakrknjeni primorski antifašisti razširili svoj vpliv tudi na »priključeno ozemlje«, ki po njihovem mnenju še ni bilo okuženo. Iz tega vzroka so poskušali in aretirali tudi tiste primorske emigrante v Jugoslaviji, ki so se pred vojno po njihovi sodbi najbolj izpostavili v boju proti fašizmu na Primorskem.

Tako je postala usoda zapornikov odvisna od razvoja dogodkov in Ljubljani, na Dolnjišem, Notranjskem in, kot od vsega, tudi na samem Primorskem.

Očitno so bili fašisti slabi

Še ni dogovora o U Tantovem nasledniku

NEW YORK, 18. — Na sinočnji seji varnostnega sveta še ni došlo do U Tantovega naslednika. Največ glasov (10) je dobil Avstrijec Kurt Waldheim, vendar sta se dve velesili (po neuradnih vestih ZDA in Kitajske) posluzili pravice veta. Osem glasov je prejel finski kandidat Max Jacobson, ostale pa Philippe Herrewa (Čile), Gunnar Jarring (Švedska), Sadrudin Kan (Iran), Endalkachew Makonnen (Etiopija) in Hamilton Shirley Amerasinghe (Cejlon).

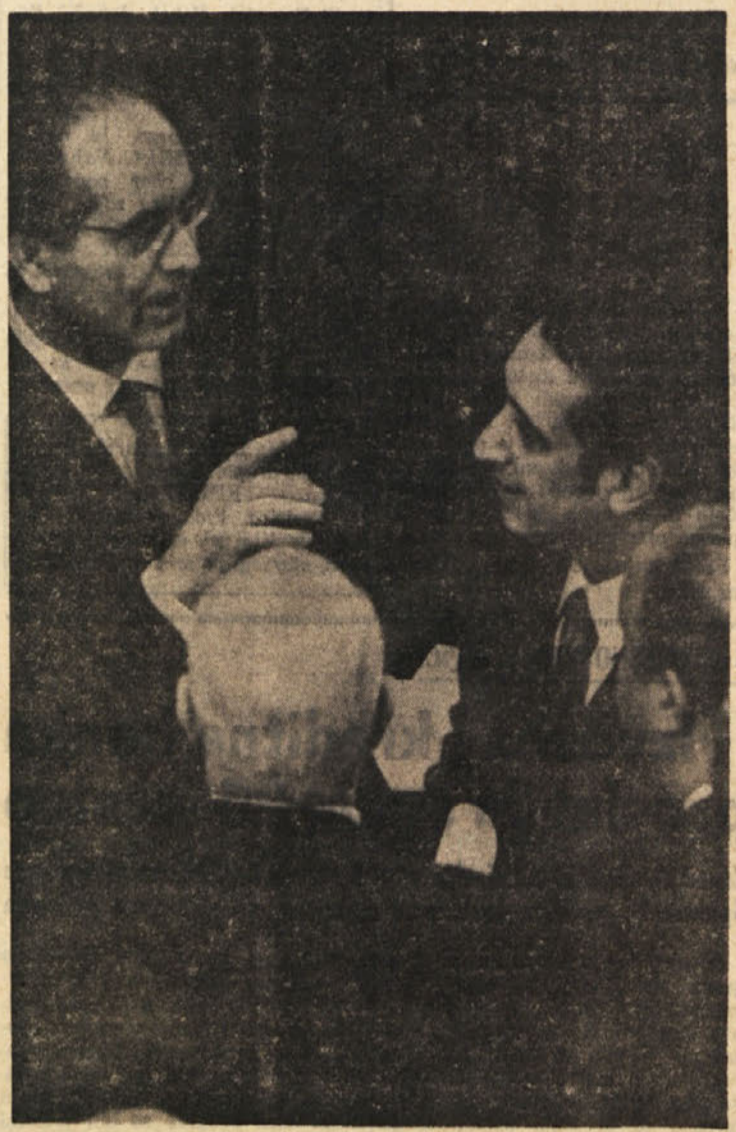
poznavalet razmer na Slovenskem, saj so bili v svoji oholosti prepričani, in ne samo oni, da prihajajo na Balkan širit dvatisočletno civilizacijo in jih bo zaradi tega ljudstvo sprejelo z odprtimi rokami. Ustanovitev Osvobodilne fronte, organiziranje vstaje, sabotažne akcije, prve partizanske čete, vse to je bilo v začetku preseenečenje, potem prepričanje, da gre za pobude prenapetih posameznikov.

Končno se je bilo treba spriznati z resnico, da je slovensko ljudstvo zbrano okrog OF, da prezira okupatorja in da ga res želi s silo spoditi s svoje zemlje. Mussolini izda 3. oktobra 1941 poseben ukaz, ki velja za anektirana ozemlja in ki naj bi predvsem s smrtnimi kaznimi preprečil širjenje narodnoosvobodilnega gibanja in obožene vstaje.

Ob takim razvoju dogodkov se je fašistom zdelo samo po sebi umevno, da je treba strogo kaznovati tiste, ki so se upirali fašizmu že dolgo prej. Predvsem pa je bilo treba neizprosno udariti tiste, ki so bili najbolj organizirani in ki jim je njihov vodja Pinko Tomažič govornil in pisal o istih stvareh enako, kot govorijo slovenski komunisti v Osvobodilni fronti: Ljudska fronta, obožene upor, nacionalna in socialna svoboda, bratstvo med narodi.

Naj fašistična pravica pokaže, kako zna udariti neposlušne in upornike! Vse je treba kaznovati v svarilen zgled tistim zunaj, ki se v zanosu gesel ne zavedajo, kaj jih čaka. Neizprosno je pa treba izločiti tiste, ki bi na svobodi gotovo že danes postali voditelji in borci uporniške organizacije in oboženege upora tu, na Primorskem: Pinko Tomažič, Viktorja Bobka, Ivana Ivančiča, Simona Kosa in Ivana Vadrnala. Njihova smrt naj bo hkrati zgled, kaj čaka tiste v »Ljubljanski pokrajini«, ki so dvignili vstajo slovenskega ljudstva.

Tako je drugi tržaški proces postal prvi veliki proces proti narodnoosvobodilnemu gibanju na Slovenskem in ni slučaj, da proslavljamo letos tridesetletnico vstaje slovenskega naroda in s s spoštovanjem spominjamo petih junakov, ki so prav tako pred tridesetimi leti darovali svoje življenje na openskem srečanju. **BORIS RACE**

Med včerajšnjim petnajstnim glasovanjem: predsednik vlade Colombo v živahnem razgovoru s skupino velikih volivcev

Izidi včerajšnjih glasovanj

Petnajsto glasovanje

Prisotni	976
De Martino	400
Saragat	42
Razpršeni	9
Bele glasovnice	19
Vzdržani	472

Šestnajsto glasovanje

Prisotni	969
De Martino	393
Nenni	7
Fanfani	6
Perlini	5
Razpršeni	3
Bele glasovnice	10
Vzdržani	544

***

Pri šestnajstem glasovanju se so vzdržali tudi socialdemokrati v zvezi s pismom predsednika republike Saragata. Zaradi tega se je število vzdržanih glasov bistveno povečalo

TITO NA SEJI PREDSEDSTVA ZVEZE SINDIKATOV

Delavski razred nosilec boja proti negativnim pojavom

Poročilo predsednika ZSJ Dušana Petrovića

(Od našega dopisnika)

BEOGRAD, 18. — Predsedstvo Zveze sindikatov Jugoslavije je na današnji seji, katere so se udeležili tudi predsednik republike Tito, predsednik zveznega izvršnega sveta Džermal Bijedić, zastopniki 28 večjih delovnih organizacij iz vseh krajev Jugoslavije in predsedniki sindikalnih svetov glavnih mest republik in pokrajin, razpravljalo o nalogah sindikatov v zvezi s sklepi 21. seje predsedstva ZSJ. V uvodnem poročilu je predsednik Dušan Petrović dejal, da je Tito s svojima govoroma na seji predsedstva reklo, kar delavci že dalj časa čutijo. Politični dogodki na Hrvaškem in tudi drugod so pokazali, da so posebno hrvaški delavci, ki so vzdržali največji pritisk, tudi tokrat pokazali, da popolnoma razumejo naravo sovražnega delovanja. To je zato, je dejal Petrović, ker delavci v nacionalizmu vidijo razrednega sovražnika v borbi proti svojim upravičenim zahtevam in uredništvju samoupravnega socializma.

slabša z večanjem življenjskih stroškov in zaostruje z vedno večjimi socialnimi razlikami, ki nastajajo z dohodki ki niso rezultat dela. Udeleženci v razpravi so ugotovili, da so bile besede Tita na 21. seji predsedstva sprejete med delavci kot velika olajšava in da je, kot je izjavil zastopnik železarn »Zenica«, izživljanje nacionalizma in šovinizma izzvalo odpor med delavci in vprašanje, zakaj komunisti ne nastopijo energično proti tem pojavom, zakaj posamezni sovražniki socializma in bratstva in enotnosti v »Hrvaškem tjedniku«, v beografskem »študentu«, v »Ježu« in drugih listih, sejejo strup šovinizma in nacionalizma in to v imenu delavcev in delavskega razreda. Seja predsedstva, je dejal zastopnik železarn »Zenica«, je prišla v pravi čas, moške celo z zakasnitvijo, kajti nam ni jasno, zakaj se je zavlačevalo, zakaj sovražnika nisem v kalli ztrli. Zastopnik osem tisoč delavcev železarn »Sisak« je med drugim omenil neuspehe poskuse nekaterih vodilnih krogov iz Zagreba, da vnesejo razdor med delavce raznih narodnosti v železarni in ugotovili, da je bilo to, kar se je zgodilo na Hrvaškem, mogoče samo zato, ker delavski razred ni

imel odločilnega vpliva. Predsednik mestnega sveta sindikata Zagreba Karlo Barić je ugotovil, da delavski razred Zagreba ni bil nikdar obremenjen s šovinizmom, nacionalizmom in separatizmom, ker se zaveda, da je njegova usoda tesno povezana z jugoslovansko skupnostjo enakopravnih narodov in narodnosti. Kontrarevolucionarne sile in šovinisti, po besedah Barića, niso uspeli pokvariti odnosov med delavci Zagreba, ki vedo, kdo je njihov sovražnik in cenijo bratstvo in enotnost.

Na kraju razprave je predsednik republike Tito po se ne avtoritarni verziji govora orisal nekatera aktualna vprašanja jugoslovanske skupnosti in pri tem poudaril, da morajo biti delavski razredi enotni, da morajo biti kohezivna sila jugoslovanske družbe. Tito je dejal, da so ga posebnost prizadeli nekateri pojavi števanja delavcev po nacionalnosti, v nekaterih delovnih organizacijah. Tito je ugotovil, da nobena republika ne bi mogla obstati sama, ker so vse republike tesno povezane s skupno prelitio krvi med osvobodilno vojno in ugotovil, da bi brez Zveze komunistov Jugoslavije, brez enotnosti delavskega razreda Jugoslavije, Jugoslavija razpadla. Glede državne suverenosti je Tito dejal, da je suverenost proti inozemstvu samo ena, jugoslovanska, kar pa se tiče suverenosti republik, mora ta sloneti na suverenosti delavskega razreda, ne pa na ustvarjanju nekih držav in držav.

Pri oceni dela sindikata je Tito ugotovil, da delavci še vedno premalo sodelujejo pri sprejemanju važnih sklepov in da je zato razumljivo njihovo nezadovoljstvo. Tito se je ozrl na neresena gospodarska vprašanja in izrazil upanje, da bodo ta vprašanja rešena do konca leta. Predsednik republike je poudaril, da se ne more več trpeti počasnost v dogovarjanju med republikami ter dejal, da če se zastopniki republik ne bodo hitro dogovorili glede rešitve važnih sistemskih vprašanj, etdaj se bomo mi z njimi drugače razgovarjali. Tito je ponovno opozoril na nepotreben uvoz raznih stvari in predlagal ustanovitve, v okviru zvezne vlade, posebne komisije, ki bi preprečevala in nadzorovala nepotreben uvoz. Tito je ponovno opozoril na važnost spoštovanja sklepov najvišjih državnih in partijskih forumov, ki so sestavljeni na paritetni osnovi, in dejal, da bodo tisti, ki teh sklepov ne bodo spoštovali, izključeni iz partije in odstranjeni s položajev. Prav tako je ponovil večkrat ponovljeno izjavo, da demokracija ni in ne more biti za razrednega sovražnika, za sovražnika bratstva in enotnosti in jugoslovanske skupnosti. Predsednik republike je poudaril potrebo ostre in sistematske borbe proti bogatenju brez dela, proti večanju socialnih razlik. Na kraju svojega govora je Tito opozoril na nujnost da se odpre proces idejne diferenciacije, ta diferenciacija je potrebna tako med članstvom v osnovnih organizacijah, kot v vodstvu zveze.

PREDSEDNIK REPUBLIKE JE UMAKNIL SVOJO KANDIDATURO

Saragat za kandidata, ki bi zaradi antifašistične in demokratične preteklosti dosegel veliko večino

Fanfanijevo kandidaturo je označil za sredinsko-desničarsko in zato nesprejemljivo - Šele danes popoldne skupščina velikih volivcev KD - Razgovor KD s PLI, PSI, PSIUP, PRI in KPI

RIM, 18. — Izredno zanimanje predsednika republike Saragata, ki ga je nastolil predsedniku PSDI Tanasiju in v katerem je napovedal, da kandidata predsednika republike.

Pismo predsednika republike se glasi: »Dragi Tanassi, še vedno sem prepričan, da je treba pri volitvah za predsednika republike zavrniti tako kandidata sredinsko-desničarskega bloka kot njemu nasprotnojučega.

Ta dva bloka ne razbijata v dvoje samo sile, ki se sklicujejo na republiko ustavo temveč razbijata večino levega centra in vladjo, ki to večino izraža.

Predsednik republike, ki predstavlja ves narod, ki se je prepodobil v svobodi z odporiškim gibanjem in v spravi z demokracijo z republiko ustavo, mora zbrati okrog sebe privolitev velike večine 1.008 volivcev in zaupanje državljanov.

ter velik odjek je vzbudilo pismo ga je nastolil predsedniku PSDI Tanasiju in v katerem je napovedal, da naj ne volijo več zanj kot za kandidata predsednika republike.

Zahvaljujem se parlamentarcem in delnim delegatom, ki so do sedaj glasovali za mene v skladu z načeli, na osnovi katerih je PSDI predložila svojo kandidaturo in menim, da morajo osredotočiti svoje glasove na kandidata, ki ga s posposben, tudi zaradi svoje antifašistične in demokratične preteklosti, zbrati veliko večino skupščine okrog svojega imena.

Pismo predsednika Saragata je zelo jasno ne samo glede načelnih stališč temveč tudi glede praktičnih navodil. Po eni strani predstnik odločno zavrta kakršno koli možnost desničarske večine, ki naj izvolijo predsednika in torej ostro zavrta poskus Fanfanija, da bi bil izvoljen z

glasovi KD, PSDI, PRI in PLI. Po drugi strani pa Saragat nakazuje drugega kandidata in je med vesticami očitno, s sklicevanjem na antifašistične in demokratične preteklosti, da gre za Nennija ali za Pertinija.

Saragatov poseg v zmešnjavo, do katere je prišlo pri volitvah predsednika republike, je sedaj znatno pojasnil in poenostavil položaj. Istočasno pa je seveda tudi očitno ošibil pozicije Franfanija in vseh onih, ki so za njegovo kandidaturo. Zaradi tega je tudi razumljiv jutrišnji uvodnik demokristjanskega glasila »Il Popolo«, v katerem polemizirajo s Saragatom na neobčajno oster način. Zlasti so jezni, ker je Saragat ugotovil, da njih kandidat temelji na sredinsko-desničarskem bloku, ki ga je treba zavrniti in da se na ta način očitno napada demokristjanskega kandidata. Demokristjani pa pravijo, da lahko imenujemo kandidata, ki so všeč, ali ki niso všeč, da pa nikoli ne morejo odobriti kandidatur, ki bi imele reakcionarne in antidemokratske značilnosti. Nadalje je rečeno, da v Saragatovem pismu ni omenjeno nobeno ime, da pa to ni potrebno, ker je iz besedila vse jasno. Demokristjani so jezni in pravijo, da gre za diskriminacijo, ki je ne morejo sprejeti.

Na osnovi tega pisma je socialdemokratsko vodstvo sklenilo, da danes popoldne niso več glasovali za Saragata, temveč so se tudi oni vzdržali. S tem pa je njegovo glasovanje samo vsaj nekoliko pridobilo na zanimivosti in je značilno da se poleg uradnega kandidata bloka leveca (ki je dokazal delovni demokratični strnjenost) pojavljajo tudi drugi kandidati in je takoj Nenni prejel 7, Pertinija pa 5 glasov.

Na drugi demokristjanski fronti pa je zatijše pred viharjem, pa tudi zatijše, ki prekriva vedno ostrjeje notranje spore, ki groze, da bodo morda celo priveli do notranjega razbitja. Danasnja posvetovanja s strankami, ki se sklicujejo na ustavo, namreč niso privedla do nicesar ovoga, saj je bilo vse tudi prej znano: proti Fanfaniju so komunisti, psipovci, republikanci, socialisti in z danšnjim pismom Saragata zelo jasno in uradno tudi socialdemokrati, medtem ko so dvornjivi zavezniki samo liberali, ki se že kesajo, nezaželjeni vedno pa pripravljene glasovati so torej samo neofašisti in monarhisti.

Vendar pa vse kaže, da Fanfani vztraja, da se sklicuje na enotnost stranke in zahteva, da mora stranka vzdržati do konca, pa kakršne koli bile posledice. Do

možnega prekreta bo zaradi tega prišlo sele jutri, ko se bodo demokristjanski veliki volivci na dopoldanski seji ponovno vzdržali in ko se bodo sestali ob 17.30 v dvorani za velika zasedanja, kjer so se sestali že 8. decembra.

Na tem zborovanju bo prišlo vsaj delno do določene novosti in bomo izvedeli, če se vztraja z dosedanjimi kandidati, ali če bodo že jutri določili drugega. Tudi tu obstaja več možnosti: enostavno nadaljevanje seje z 8. decembra, kar bi pomenilo imenovanje Mora za uradnega kandidata KD, ki je takrat prejel takoj za Fanfanijem visoko število glasov, ali pa iskanje novega kandidata in tu smo ponovno povsem na odprtem morju.

Demokristjanska delegacija je danes dopoldne najprej sestala z liberalci in je med razgovorji prišla kot strela z jasnega vest o Saragatovem pismu, ki demokristjani niso všeč. Po razgovoru je Malagodi dejal, da zahteva vest o Malagodi dejal, da zahteva vest o Saragatovega kandidature, da se celotno vprašanje ponovno podrobno preučijo. Dopoldne so se demokristjani sestali tudi poslanci Volks-partei.

Popoldne so sledili razgovori in sicer najprej s PSI. Po razgovorih je De Martino dejal, da so obrazložili politične razloge, da se stvari ravnajo položaj in da so pozvali KD, da prispeva v istem smislu, De Martino je zaključil, da so pripravljene predlagati novo socialistično kandidaturo.

Po razgovoru demokristjanov s socialdemokrati je Ferri dejal, da bo PSDI odgovorno preučila izbiro kandidata, ki jo bo KD napravila v perspektivi splošnega sporazuma. Večvietični pa je povedal, da so socialproletarci zahtevali od KD, da končno upošteva stvarno stanje ter da so možne rešitve, za katere ni treba mnogo časa.

Po razgovoru z demokristjansko delegacijo je namestnik tajnika KPI Beringuer dejal, da so opozorili demokristjane, da ni mogoče v nedogled podaljševati sedanje stanje, ki ga javno mnenje težko razume. Dejali so jim tudi, da so pripravljene premostiti težave, da pa je treba prenehati s splošnimi ugotovitvami in preiti na konkretne predloge. Zaradi tega so v prvi vrsti zahtevali od demokristjanov, da se izjasmijo o novi socialistični kandidaturi. Prav tako so tudi zahtevali konkretan odgovor o novi demokristjanski kandidaturi. Glede teh stališč je počrtal Beringuer, se v celoti strinjajo s PSI, PSIUP in drugimi silami leveca.

Saragat

BOZO BOŽIČ

PRVA SEJA KLUBA DESETIH

Razprava se nanaša na odstotek razvrednotenja dolarja in ovrednotenja drugih valut

WASHINGTON, 18. — Prva seja »kluba desetih« se je končala ponoči in so kasneje razni delegati dejali, da so bili napravljene konkretni koraki za rešitev mednarodne valutarne krize. Zlasti zgovoren je bil francoski zunanji minister Giscard d'Estaing, ki je mnenja, da so izločili težave ter da ZDA ne ustvarjajo umetnih težav.

Italijanski finančni minister Ferrarri Aggradi je izjavil, da se Amerikanci strinjajo uciniti dodatni davek na uvoz, čim bo doščen globalni sporazum o tečajih raznih valut. Dejtal je tudi, da sedaj ne razpravljajo o trgovskih vprašanjih in da je treba govoriti o tečajih in o obrestni merah ter da lahko dosežejo rešitev že danes ali v nedeljo.

V bistvu gre za odstotek razvrednotenja dolarja v odnosu do

zlate in tu se čujejo različne stališča. Na vsak način pa države Evropske skupnosti ne bi želele, da bi ta odstotek presežel 5 odstotkov. Po drugi strani pa gre za ovrednotenje predvsem nemške marke in japonskega jena v odnosu do dolarja, s čimer bi se po nekaterih vestih dolar v odnosu do marke in do jena zavednotil za približno 11 odstotkov.

Ameriški finančni minister Connally se je danes pritoževal, da se pogajanja vise zelo počasna, kot da bi šlo za zelvo. Odgovodal je tudi svojo tiskovno konferenco, ki bi morala biti danes zvečer.

Po vesteh iz novinarskih krogov se menda sedaj razvovarjajo o razvrednotenju dolarja v odnosu do zlata za 8 odstotkov. Pogajanja se vrta za zaprtimi vrati in v največji tajni.

TRŽAŠKI DNEVNIK

PRED DNEVI NA SEDEŽU PSI V UL. MAZZINI

Nazorna obrazložitev zakonskega osnutka za zaščito slovenske jezikovne skupnosti

Slovenskim članom stranke je osnutek orisal član pokrajinskega vodstva dr. Peter Sanzin iz Gorice

Že pred začetkom letošnjega poletja je socialistični poslanec Fortunio predložil parlamentu zakonski osnutek o posebnih predpisih za zaščito slovenske jezikovne skupine v deželi Furlaniji - Julijski krajini. Nekaj dni prej je osnutek tudi orisal na posebni tiskovni konferenci v Trstu. To pa je bilo vse in večina naših ljudi je mogla le obrobno seznanjena z vsebino tega osnutka, ki bo, po odobritvi in spremembah v zakon, jamčil temeljne pravice Slovencev v naši deželi, zlasti na področju šolstva ter na področjih javnega, kulturnega in političnega življenja.

Prav iz tega razloga, ker naša javnost premla ve o tem osnutku, se je italijanski socialistični stranki zdelo umestno, da sklicije širše sestanke slovenskih članov stranke in jim nazorno pojasni bistvo predlagane osnutka. Tak sestanki je bil pred nekaj dnevi na sedežu v U. Mazzini, kjer je član socialističnega pokrajinskega vodstva iz Gorice dr. Peter Sanzin, ki je osnutek sestavljal, prisotnim nazorno obrazložil, kaj pravzaprav hočejo socialisti s tem zakonom doseči v korist slovenske manjšine. Prisotni so pozorno sledili izvajanju govorilnika, kateremu se je najprej zdelo potrebno povedati, da je zakonski osnutek tako sestavljen, da upošteva Slovence kot subjekt in ne kot objekt, kot se navadno dogaja s podobnimi zakoni. Izredne važnosti je tudi člen, ki pravi, da je dežela Furlanija - Julijska krajina pristojna za dolčitev jezikovno mešanih področij, kjer naj bi bil slovenski jezik izenačen italijanskemu.

Poleg tega je dr. Sanzin zlasti poudaril vsebino tistih členov zakonskega osnutka, ki govorijo o šolski ureditvi, ne samo v tržaški in gorški, temveč tudi v videmski pokrajini. Sledila je živahna diskusija, ko so prisotni želeli pojasnila v zvezi z raznimi vprašanji, ki se tičejo slovenske manjšine in zlasti o nekaterih členih osnutka.

Pred tem je predsednik slovenske komisije pri tržaški federaciji socialistične stranke Branko Pahor na kratko seznanil prisotne o spremembah slovenskih predstavnikov pri ministrskem predsedniku Colombu v Rimu, nakar je deželni odbor zlasti tajnik Lucio Tringale okrog nekoliko podal nekaj misli o sedanjem mednarodnem političnem položaju, o dobrih sosedskih odnosih med Italijo in Jugoslavijo, zlasti med Furlanijo - Julijsko krajino in Slovenijo ter omenil obisk delegacije Socialistične zveze delovnega ljudstva pri socialistih v Trstu ter povračilo obiska socialistov v Ljubljani.

Širšega sestanka pa je udeležil tudi socialistični pokrajinski odbor Lucijan Volk, ki je predvsem poudaril stvarni doprinos socialistov pri reševanju problemov slovenske manjšine.

Vzgojnostna predavanja prof. Pedička na šolah

Pretekli petek in včeraj je bilo na znanstvenem liceju «France Prešerna» v Trstu več vzgojnostnih predavanj. Za dižake in starše je govoril pedagog prof. Franc Pedička, ki se je v svojem nastopu dotaknil nekaterih perečih vprašanj v zvezi z dorasajočo mladino. Predavanja sta organizirala vodstvo šole in združenie staršev dijakov. Njihov namen je nuditi, tako staršem kot tudi dijakom priliko, da se odkrije pogovore s strokovnjakom o težavah, na katera letavajo v vsakdanjem življenju glede vzgoje, učenja in medsebojnega sožitja v družini, v šoli ali v družbi. Pobuda spada v okvir tesnejšega sodelovanja med šolo in domom, katerega pripravljajo razen sodobnih vzgojiteljev tudi šolske oblasti.

Isči predavatelj je imel v petek

popolne na željo tamkajšnjega združenja staršev predavanje za starše tudi v svetoivanski osnovni šoli.

Srečanje slovenskih šolnikov s šolskim skrbnikom Fidenzjem

V petek je šolski skrbnik dr. Fidenz sprejel zastopnike sindikata slovenske šole. V daljšem razgovoru so sindikalisti opozorili šolskega skrbnika na vrsto nerешenih vprašanj iz osnovnošolske in srednješolske problematike, o katerih je odbor razpravljajl na svoji zadnji seji. Tako so se v podrgourem razgovoru vrstila naslednja vprašanja: patronati, pred katim razpisani natečaj za sestavo berila za II. in III. razred osnovne šole, nakazila za nakup šolskih knjig, avtentična interpretacija pomena

večrazrednega pouka (pluri-classe), imenovanje katehetov na osnovni šoli za nedoločen čas, izpolnjevalni tečaj za slovenske učitelje. Iz srednješolske problematike pa so se zvrstila naslednja vprašanja: habitacije, natečaji, člen 7 Bellisarija, učbeniki, zlasti zgodovina, skrajšanje preizkusne dobe (straordinariata) za profesorje, ustanovitev industrijskega zavoda, izletni na srednjih šolah. Tem vprašanjem so še sledila: posebna doklada za znanje drugega jezika, tisk spraveval in diplom za slovenske šole, uveljavitev zakona za podelitev višje plače in predčasno upokojitve političnih prežanih, vojnih sirot, bivših partizanov in podobno. Na koncu so zastopniki sindikata opozorili šolskega skrbnika še na dopisovanje v slovensčini. Po izprni razpravi o zgoraj navedenih vprašanjih so zastopniki sindikata dogovorili s šolskim skrbnikom, da mu bodo v najkrajšem času dostavili še pisneno vlogo.

ZA OBRAT «AQUILA-TOTAL»

Minister Gava podpisal odlok o 5,000.000 tonah nafte na leto

Aquila bo postavila skladišče naftnih derivatov v Furlaniji - Kmalu rešeno tudi vprašanje «Vincor-Remaco»?

Minister za industrijo Gava je 16. decembra podpisal odlok, po katerem se kontingent surovega petroleja, ki ga letno prečistijo v tržaški čistilnici «Aquila - Total», poveča s sedanjih 2,5 na 5 milijonov ton. Zadnja količina je neobhodno potrebna za gospodarno obratovanje sodobne čistilnice. Deželni odbornik za industrijo in trgovino Dulci je v tej zvezi dejal, da je čistilnica že začela z delom za razširitev svojih obratov, ter da bo ustrezni načrt urešen do spomladaja leta 1974. Predstavniki delavcev, zaposlenih pri «Aquila - Total» so se s posebnim pismom zahvalili odborniku Dulciju za njegova prizadevanja v zvezi s tem vprašanjem. Okrepitev obrata bo namreč ne le zagotovila delo vsem za poslenim delavcem, ampak tudi številnim delavcem, zaposlenih v obratih, ki sodelujejo z «Aquila». Čistilnica bo po novem lahko začela z dobavami petrolejskih derivatov nekaterim zalednim državam, s katerimi je že podpisala ustrezne sporazume. Poleg tega nameravajo postaviti v Furlaniji zalogo naftnih derivatov za njihovo lažje razpedeževanje na notranji italijanski trg.

Odbornik Dulci je v tej zvezi omenil, da je v okviru tržaške petro-kemije ostalo sedaj nerešeno še vprašanje čistilnice «Vincor - Remaco». Pobuda, za katero je mednarodni odbor za gospodarsko načrtovanje CIPE že izdal ustrezno dovoljenje, je v precejšnji zamudi zaradi sprememb, ki so jih vnesli v prvotni načrt. Odbornik Dulci je v tej zvezi zagotovil, da se bo dežela zavzela za čim prejšnjo rešitev tudi tega pomembnega vprašanja.

Novi odbor Kluba zamejskih študentov

V četrtek, 16. t. m. so imeli člani Kluba zamejskih študentov v Ljubljani redni občni zbor, žal ob nepopolni udeležbi članov. Kot gostje so občni zbor pozdravili v imenu organizacij predstavnik komisije za manjšinska vprašanja pri SZDL, predsednik mednarodnega odbora Skupnosti študentov iz Ljubljane, predstavnik združenja pokrajinskih študentskih klubov, predstavnik združenja iz Ljubljane, predstavnik združenja klubov OZN, predstavnica kluba študentov - pripadnikov italijanske etnične skupnosti iz Jugoslavije ter predstavnik komisije za mladino za šport pri SKGZ iz Trsta.

Isči predavatelj je imel v petek

DECEMBER 1941 - DECEMBER 1971

Pred tridesetimi leti so pod fašističnimi strelci padli slovenski antifašisti, ki jih je posebno sodišče obsodilo na smrt:

PINKO TOMAŽIČ, SIMON KOS, VIKTOR BOBEK, IVAN IVANČIČ, IVAN VADNAL

V spomin na ta dogodek bo danes, 19. decembra, ob 15. uri na openskem strelišču, na kraju mučniške smrti

spominska svečanost

Ob tej priložnosti bo v Prosvetnem domu, Narodna ulica 51, dokumentarna razstava.

Udeležite se!

Priljubljeni odbor ANPIIA, ANPI, ANED, FIAP

Vid Vrevec na Opčinah o drugem tržaškem procesu

Na predvečer enotne proslave na strelišču je opensko pros. društvo «Tabors» organiziralo spominsko svečanost ob obletnici ustrelitve Pinka Tomažiča, Bobka, Vadnala, Ivančiča in Kosa.

Predavanje o drugem tržaškem procesu pred posebnim fašističnim sodiščem je imel rojak Vid Vrevec, ki je na tem procesu tudi sam bil obsojen.

Kot nenkušten zgodovinar je Vrevec uokviril drugi tržaški proces v tedajni notranji položaj Italije, pri tem pa ni prezal zunajpolitičnih namenov procesa in splošnega evropskega okvira, v katerem se je ta sodna farsa odvijala. Vrevecim izvajanjem je publika pažljivo sledila, ob koncu pa se je razvila zanimiva debata.

Po predavanju je eden izmed članov p.d. «Tabors» prikazal film z nedavnega izleta v koncentracijsko taborišče v Auschwitzu.

Pred in po predavanju pa so si prisotni z zanimanjem ogledali razstavo o drugem tržaškem procesu, ki jo je pripravil oidek za zgodovino in narodopisje pri NSK v Trstu. Razstava bo odprta tudi danes, od 14. ure dalje.

Kratek teden za javne lokale

Slovensko gospodarsko združenje obvešča vse gostince, da je tržaška običajna dokončno izdelala seznam turizmov za obvezno tedensko zaporo javnih lokalov. Pri pregledu seznamov je bilo ugotovljeno, da so v celoti upoštevanje želje in zahteve interesiranih operaterjev.

Seznamu se sedaj na razpolago v uradih združenja, kjer si jih lahko vsakdo ogleda dnevno od 8.30 do 12.30 in od 15.30 do 18.30. Prav tako so na razpolago tudi dvojezični napis o tedenskem počitku, ki so po zakonu obvezni.

TAJNISTVO

IZVOZNA IN KREDITNA BANKA PROSLAVILA SVOJO 25-LETNICO

Zavod se uspešno uveljavlja v maloobsejnim blagovnem prometu. Spominske plakete zaslužnim operaterjem z našega področja.

Izvozna kreditna banka iz Beograda slavi letos 25-letnico svoje ustanovitve. Glavna svečanost je bila pred kratkim v Beogradu, včeraj pa je bila v hotelu Maestoso v Lipici slovesnost povezana z delovanjem banke v obsejnjem pasu.

Izvozna in kreditna banka se je namreč uspešno uveljavila v poslovanju po tržaškem računu in okviru italijansko-jugoslovanskega spoznanja o maloobsejnim blagovnem prometu. Banka ima svoje podružnico v Kopru in poseben urad v Trstu.

Včerajšnje slovesnosti v Lipici (v petek zvečer je bil v istih prostorih cocktail) so se udeležili predstavniki tržaške delegacije mešane italijanske-jugoslovanske zbornice, generalnega komisarjasta za deželo Furlanijo - Julijsko krajino, nekaterih tržaških bank, zastopniki podjetij, ki delujejo po omejenih sporazumah, predstavniki jugoslovanske običajne občin in številnih sponzorski operaterji s obeh strani meje. Med drugimi so bili prisotni ravnatelj banke Barabara, podravatelj Tabadžić, načelnik koprsknega področja Fabiani, tajnik mešane zbornice iz Beograda Marić, jugoslovanski konzul v Trstu Vidan, podpredsednik tržaške delegacije mešane zbornice Bole, tajnik Maurel, člani Kralj, Košuta in Oblak, tajnik gospodarske zbornice SR Slovenije Majcen in svetovalec Burger, načelnik zunanjetrogovinskega oddelka pri generalnem komisarjatu v Trstu dr. Parisi, izvedenec za poslovanje z Jugoslavijo Lazzini in druge osebnosti.

Po pozdravnih nagovorih in čestitkah, ki so jih izrekli predsednik občinske skupščine Sežana Čehovin, Stanko Bole, dr. Parisi in drugi, so si udeleženci ogledali Lipico in prisostvovali posebnim vajam s slovitimi lipicanci. Predstavniki Izvozne in kreditne banke so zaslužnim funkcionarjem in operaterjem s obeh strani meje poklonili srebrno spominsko plaketo in publikacijo, ki je izšla ob 25-letnici denarnega zavoda.

DRUGE VESTI NA OSMI STRANI

Prof. Samo Pahor v mladinskem krožku

Sinoči je v mladinskem krožku na Ul. Geppa prof. Samo Pahor predaval o primorskih Slovincih v desetletju 1918-28. Prof. Pahor je najprej orisal kako je sploh Primorska prišla pod oblast Italije: zmaga pri Vittorio Venetu, ki je bila prej dokončno razsulo avstroogrške armade, ker so se pač vojaki na lastno pest vračali na svoje domove, kot pa izbojevana vojska zmaga. Tako so italijanske čete dosepele do Vrhnike, se po zaslugi enega samega oddelka srbske konjenice pomaknile do Logatca. «Začasnica mejnika» pa je prav kmalu postala popolnoma hermetično zaprta meja, da bi tako preprečili kakršnekoli stik med matično domovino in ezadešenimi področji. Ta nazadevek je imela tudi posebna pisarna v Ljubljani pri slovenski vladi, ki se je zanimala za naše področje.

Drugi, osrednji del predavanja pa je prof. Pahor posvetil nastajanju fašističnega škvader in odgovorom, ki so ga takratne slovenske organizacije dajale nasilju - fašističnemu in državnemu. Nasilje pa je naraslo in privlelo do popolne ukinitve vseh legalnih organizacij in časopisov našega naroda. S tem se je dokončno začelo ilegalno delovanje.

TRŽAŠKA KNJIGARNA

vabi na predstavitev novosti P E S N I Š K I L I S T I

Izšla sta Filip Fischer in Tone Kuntner, predstavila ju bosta Miroslav Košuta in Marko Kravos. Pesmi bo brala Mira Lampe.

Srečanje bo v četrtek, 23. XII. ob 17. uri. Na svidenje!

OTROŠKI ODESK

p. d. Ivan Grbec v škednju vabi starše in prijatelje mladine k BOŽIČNICI

ki bo v četrtek, 23. t. m. ob 18. uri v društvenih prostorih.

SPD TAVOR - OPČINE

uprizoni v nedeljo, 26. decembra 1971 v Prosvetnem domu ob 16. uri božično igro Pavla Golle

Peterčkove poslednje sanje

Vljudno vabljeni! Odbor

SD UNION privedi na STADIONU «I. MAJ»

v petek, 31. decembra 1971 od 22. ure do jutra

veliko silvestrovanje z večerjo

O B KONCU LETA Igrali bodo THE GENESIS GROUP

Zmerne cene - Znižane cene za člana in športnike - Odlična potrežba - Bar - Rezervacije sprejema: UNION, UL. SV. FRANČIŠKA 20/III., tel. 79-45-30 v večernih urah od 18. do 20. ure.

Danes, nedelja, 19. decembra

URBAN

Sonca vzhle ob 7.41 in zatone ob 16.23. - Dolžina dneva 8.42. - Luna vzhle ob 9.14 in zatone ob 17.55.

Jutri, ponedeljek, 20. decembra

SVETOZAR

Vreme včeraj: najvišja temperatura 5 stopinj, najnižja 2,8, ob 19. uri 4,2 stopinje, veter 2 km na uro, severozahodnik, vlaž 94-odstotna, nebo pooblačeno s slabo vidljivostjo, morje mirno, temperatura morja 10,7 stopinj.

ROJSTVA, SMRTI IN POROKE

Dne 18. decembra 1971 se je v Trstu rodilo 7 otrok, umrlo je 11 oseb.

UMRLI SO: 66-letni Leopoldo Co-

SEBOFLEX

VSE ZA KINO IN FOTOGRAFSKI MATERIAL Trst, Ul. Mazzini 53. Tel. 733-361

Včeraj-danes

lija, 83-letna Angela Toffoli vd. Andrijo, 76-letna Bernardina Bobul vd. Lanteri, 72-letni Vittorio Saba, 45-letni Ugo Belladonna, 71-letna Amelija Leva, 66-letni Giorgio Dougan, 56-letni Marino Romano, 69-letna Camilla Clavetta por. Malvestit, 68-letna Iolanda Minussi, 84-letni Temistocle Robotti.

OKLICI: tehnični izvedenec Maurizio Anderlini in univerzitetna študentka Rosa Maruzza, trgovski pomočnik Paolo Cecada in blagajničarka Nadia Sterni, trgovski pomočnik Giorgio Iurman in gospodinja Giulia Felluga, univerzitetni študent Marzio Sturaro in socialna asistenta Nerina Depangher, barist Severino Jugovaz in frizerka Gabriella Chico, trgovski pomočnik Albino Poropat in študentka Maria Grazia Rodani, upokojenec Rodolfo Goriani in gospodinja Cristina Babuder, gospodar Franco Cesaratto in prodajalka Rosella Adeo, upokojenec Vittorio Lussini in gospodinja Adele Passalenti, študent Danilo Melandri in računovodkinja Silva Osueri, pristaniščišnik Mario Tiepolo

Bogata izbira ur in zlatnine LAURENTI

Trst - Trieste, Largo Santorio 4 za vsak Vab praznik. Fantastična izbira ur «SEIKO» Posebni popusti

LOTERIJA

BARI 45 57 88 40 70 CAGLIARI 90 20 9 85 22 FIRENCE 38 20 52 34 89 GENOVA 82 35 49 2 48 MILAN 80 72 24 14 54 PALERMO 24 5 12 40 90 RIM 8 52 68 76 45 TURIN 9 3 30 32 50 BENETKE 5 55 45 53 22

ENALOTTO X 2 X X 2 2 1 1 1 2 X K 2 X K 2 X - 16.007.000; 11 točk - 309.200 lir, 10 točk - 25.000 lir. Eden od dveh dobitnikov največje nagrade je Tržačan.

APZ

v Kulturnem domu v sredo, 22. decembra

V petek, 17. t. m. je praznovalo svojo 60. obletnico rojstva občinski svetovalec Karlo Pegan iz Saleza 38. K lepemu jubileju mu iskreno čestita občinski svet občine Zgonik.

Tovarišu Karlu Paganu iz Saleza 38, ki je te dni praznoval svojo 60-letnico, mu ob lepem mejniku življenja bratsko čestita sekcija KP1 občine Zgonik z željo po nadaljnjem delu.

SPD «Igo Gruden» iz Nabrži ne bo predvajalo slovenski barvni film «BRATOVŠČINA SINJEGA GALEBA»

za šolsko mladino v torek, 21. t. m. ob 16. uri (I. del) in v sredo, 22. t. m. ob 16. uri (II. del). Vljudno vabljeni!

Gledališča

VERDI Danes ob 16. uri tretja predstava Puccinijeve opere «Turandot». Dirigent Luigi Toffolo. Režija Aldo Mirabella Vassallo. Izvajalci isti kot pri prejšnjih predstavah. Predstava velja za dnevni red v vseh prostorih. Pri blagajni gledališča (tel. 23988) se nadaljuje prodaja še razpoložljivih vstopnic.

POLITEAMA ROSSETTI «Isabella, ljubosumna komedijantka» bo na sporedu še danes dvakrat ob 16.30 in ob 21. uri, v torek in v sredo zvečer. V ponedeljek bo gledališče iz Turina gostovalo v Vidmu. AVDITORIJ Danes ob 16.30 za ciklus «Gledališčne dancne» predstava Maria Riccia «Kralj Lear, po zamisli velikega teatra Williamsa Shakespeara». Nastopa skupina «O 15». V ponedeljek pa bo kluza «Il Collettivo», vedno za ciklus «Gledališčne dancne», uprizorila Moretijevo igro «Process profi Giordano Brunu» v režiji Jose Quaglia.

GLASBENA MATICA TRST

Cetrli abonmajske koncert

Danes, 19. decembra ob 17. uri v Kulturnem domu, Ul. Petronio 4

ZBOR IN ORKESTER CONSORTIUM MUSICUM

iz Ljubljane G. F. HANDEL: MESIJA Oratorij za soli, zbor in orkester

Solisti: Marija Gorenc, sopran Milka Evtimova, alt Mitja Gregorac, tenor Jože Stabej, bas

Orgle: Tone Potočnik Dirigent: MIRKO CUDERMAN

Rezervacija in prodaja vstopnic eno uro pred pričetkom koncerta pri blagajni Kulturnega doma.

Slovensko gledališče v Trstu

Kulturni dom Saša Škufca TRNULJIČICA

Pravljica v treh dejanjih Scena: Demetriј Cej Kostumi: Marija Vidauova

Pesmi: Miroslav Košuta Režija MARIO URSIČ v torek, 21. decembra ob 15.30 v sredo, 22. decembra ob 15.30

Prodaja vstopnic vsak delavnik od 12. do 14. ure ter eno uro pred pričetkom predstav.

V Slovenskem klubu v torek, 21. decembra ob 20.30 SLOVENSKE BALADE IN ROMANCE

pripoveduje član Slovenskega gledališča Stane Raztresen. Glasbena spremljava TULLO MOŽINA. Vljudno vabljeni!

AMATERSKI ODER PROSEK - KONTOVEI Privedi danes, 19. decembra v Prosvetnem domu na Proseku ob 16. uri Budakovo veseligrvo v treh dejanjih «KLOPČIČ» Vljudno vabljeni!

Razna obvestila V Ulici Torrelbianca 13, I. nadstropje se za člane Zdrženja Italija-ZSSR nadaljuje prodaja sovjetskih obrtniških izdelkov. Zato bo vse delovne dni, vse do 6. januarja 1972, razen v dneh božičnih praznikov ter na novo leto, razstava in prodaja predmetov odprta sleherni dan od 9.30 do 12. ter od 17. do 20. ure.

TRŽAŠKA KNJIGARNA vabi na predstavitev novosti P E S N I Š K I L I S T I Izšla sta Filip Fischer in Tone Kuntner, predstavila ju bosta Miroslav Košuta in Marko Kravos. Pesmi bo brala Mira Lampe. Srečanje bo v četrtek, 23. XII. ob 17. uri. Na svidenje!

OTROŠKI ODESK p. d. Ivan Grbec v škednju vabi starše in prijatelje mladine k BOŽIČNICI ki bo v četrtek, 23. t. m. ob 18. uri v društvenih prostorih.

SPD TAVOR - OPČINE uprizoni v nedeljo, 26. decembra 1971 v Prosvetnem domu ob 16. uri božično igro Pavla Golle

Peterčkove poslednje sanje Vljudno vabljeni! Odbor

SD UNION privedi na STADIONU «I. MAJ» v petek, 31. decembra 1971 od 22. ure do jutra

veliko silvestrovanje z večerjo O B KONCU LETA Igrali bodo THE GENESIS GROUP Zmerne cene - Znižane cene za člana in športnike - Odlična potrežba - Bar - Rezervacije sprejema: UNION, UL. SV. FRANČIŠKA 20/III., tel. 79-45-30 v večernih urah od 18. do 20. ure.

KINO «IRIS» PROSEK

predvaja danes ob 16. uri kinema-skopski barvni film UN UOMO SENZA SCAMPO

Igrata: Gregory Peck in Estelle Parsons.

Razstave

NATURA VIVA - EXOTARIUM DI TRIESTE - Drevored XX. septembra št. 3L Velika razstava - Največja prodajna razstava v Italiji - V dveh nadstropjih. Živali iz vseh delov. Zelo velika izbira tropskih ribic ter sladkovodnih in morskih rib. Razstava je odprta tudi ob nedeljah in praznikih.

Tržaški slikar Ciro Russo, ki je privedil letos že vrsto razstav v nekaterih mestih v deželi, razstavlja v galeriji moderne umetnosti v Paselli Rossoni. Za to razstavo je Ciro Russo pripravil kakih 30 olj. Razstava bo odprta do 20. decembra.

V galeriji Torbandena bo do 6. januarja «božična razstava» s izoborom Picassovih gravur in jedkanje Marina Marinija. V mali dvoranski zbirki galerije pa bodo istočasno razstavljeni jedkanje in litografije Michelangela Guaccija.

V Tržaški knjižarni razstavlja do konca decembra mladi slovenski slikar Franko Vecchiet. Razstavljajnih je 20 grafik novjšega datuma.

Ljudska prosveta

Prosvetno društvo Ivan Cankar vabi starše, da vpišejo otroke v tečaj za ritmične vaje in folklorne pesne. Vpisovanje vsak večer od 18. do 19. ure na sedežu društva.

ZAHVALA

Vsem, ki so z nami sočustvovali in spremlili na zadnji poti naš dragi

Frančko Hrvat

se iskreno zahvaljujemo. Posebna zahvala g. župniku, poveljniku zboru, darovalcem cvetja ter vsem, ki so na kakršni koli način priložili svoj spomin. Bratje: Andrej, Rudolf in Marija, sestra Pepeca, nekali in drugo sorodstvo Hrvati, Boršt, Prešnica, 19. XII. 1971.

OBČNI ZBOR PROSVETNEGA DRUŠTVA VALENTIN VODNIK V DOLINI

Mladina čedalje bolj pristopa k delu na prosvetnem področju

Treba bo rešiti vprašanje prostorov, ki ne ustrezajo več zahtevam in potrebam društva

Vsestransko objektivni prikaz delovanja v minulosti poslovni dobi, zadovoljiva udeležba in pa dejstvo, da zlasti mladinci čedalje bolj pristopajo k delu na kulturno-prosvetnem področju, so najpomembnejše značilnosti občnega zbora prosvetnega društva Valentin Vodnik, ki je bil v četrtek, 15. t. m. v Dolini občnega zbora, so se udeležili predstavniki Slovenske prosvetne zveze, bratskih društev Slovenije iz Boršta, Franca Prešeren iz Boljuna in Fran Venturini od Društva ter športnega društva Breg. V imenu dolinske občinske uprave je občni zbor pozdravil župan Dušana Lovriha.

V poročilu, ki ga je prebral doboščin predsednik Vojko Kocjanec, je med drugim rečeno:

«Pred dvema letoma smo si zastavili veliko ciljev, skovali veliko načrtov, ki pa smo jih le deloma uresničili. Redno društveno delovanje je v dobrih mejah ohranjeno, da je bila večina odbornikov vrst pevskega zbora ali kakor tudi drugače angažirani ljudje. Zadržali tega odborniki niso vedno poveli družstvu tistih sil, ki bi jih potrebovali. Vseeno pa so bili uresničeni nekateri načrti, ki so pomembni zlasti za nadaljnji razvoj društva.

Prosvetno društvo Valentin Vodnik je med drugim tudi po smerstvarjih zadnjih občnih zborov SPZ izpostavilo dobre odnose z Mladinskim krožkom v Dolini. Eden od konkretnih sadov dobrih odnosov med društvom in mladinskim krožkom je bila tudi koncertna prireditev, katere čist izkupiček je bil namenjen za spomenik padlim borcem NOB, ki ga bodo postavili v Brebenegu. Prav tako so bili vzpostavljani tudi dobri odnosi s srednješolsko gimnazijem v Dolini. Na občnem zboru je bilo potrjeno med drugim tudi naslednje:«

Ob praznikih obdariti svoje bližnje z domačo slovensko besedo.

Založništvo tržiškega tiska vam priporoča svoje letošnje izdaje:

PESNIŠKI LISTI: Filip Fischer in Tone Kuntner. V izredni opremi Klavdija Palčiča izhaja mlada, današnja slovenska poezija. Cena vsakega »lista« je 500 lir.

Ivan Grbec LJUDSKE PESMI. Iz skladateljeve zapuščine je primorsko ljudsko blago zbral in uredil Pavle Merku. Cena 1.600 lir.

Dr. Rafko Dolhar ČLOVEK IN ČESTA. Za vsakega avtomobilista nepogrešljiva knjiga z bogatimi ilustracijami dr. Roberta Hlavatija. Cena 1.600 lir.

SLAVJANSKI RODOLJUB 1849 — Faksimile izdaja z izčrpnimi spremeni študijami. Cena 1.700 lir.

B. Marušič ZAČETKI SLOVENSKEGA ČASNIKARSTVA NA GORIŠKEM in F. Vatovec GORIŠKA »SOČA« — Ob stoletnici »Soče«. Cena 500 lir.

Ob praznikih obdariti svoje bližnje z domačo slovensko besedo.

Z DEKRETOM TRŽIŠKEGA ŽUPANA

Vrsta prometnih ukrepov za preprečevanje zastojev

Tržiški župan inž. Spacchini je izdal vrsto ukrepov in ukazov, ki naj izboljšajo promet in preprečijo zastoje v nekaterih ulicah in ob nekaterih križanjih, kjer se prepotnost ustvarja dolgo vrste vozil.

Prvi ukrep zadeva ul. Barbarigo, kjer je župan s svojim ukazom prepovedal parkiranje vozil pred poslovnim ulicam št. 9, ki je v že omenjeni ulici na št. 12. Parkiranje je prepovedano od delavnih ur ob 8. do 15. ure vsem avtomobilih, razen seveda vozilom pošne uprave.

V priročniku podatkov, ki jih posebna komisija izvedencev zbira o nosilnosti mostov v ul. Giariarzo, je župan prepovedal ob omejenih mostovih prehod vsem tovornjakom in težim vozilom, dokler ne bodo postavljeni ustrejni prometni znaki s točnimi oznakami nosilnosti.

Ob upoštevanju, da je začetni del ul. Costalunga — točneje od ul. Molino a Vento do št. 12 — zelo ozek, zaradi česar parkiranje vozil ob robu ceste ovira promet, ki je še posebno nevaren v bližnji križišču z Reško cesto, je tržiški župan izdal kar dva ukrepa: prepovedal je parkiranje vozil v ulici Costalunga na strani sodih števil ob križišču z ul. Molino a Vento do št. 12; istočasno na prekloničal ukrep o enosmerni vožnji in dovolil obojsmerni vožnji na odseku od ul. Molino a Vento do ul. Campanelle.

Zadnji županov ukrep zadeva pešce in določa mesta, na katerih naj bodo dovoljeni prehodi za pešce v ul. Revoltila, v ul. S. Pasquale in v Drevoredu del Milie. V ul. Revoltila bo prehod ob ostajališču proge št. II v bližini hišne številke 39. V ul. S. Pasquale bodo kar štiri nove prehodi za pešce: ob križišču z ul. Berganimo, ob ostajališču proge II v bližini hišnih številki 31 in 67 ter pred osnovno šolo, ki ima hišno številko 97. V Drevoredu del Milie bo prehod tik pred stičiščem med že omenjenim drevoredom in ul. S. Pasquale. Na tem križišču bodo postavili tudi prometne znake (stop) za vozila, ki se bodo morala obvezno ustavit.

DAROVI IN PRISPEVKI

Za spomenik padlim v NOB v Skednju, pri Sv. Ani in na Kolonkovcu: darovalci: Sedmak Fran 2.500, Ceraca Marija 500, Furlan in Biekar N.N., 2000, Fonda Justina 1000, Padovan Justin 3000, Canova Angela 500, N.N., Zupin Angela 500, Biekar Alessandro 1000, Moser Cveta 1000, Brajković Viktorina 500, Debeljak Marija 500, širca Vinko 500, Doljan Jan 1000, Jerkič Stanko in Pavla 2000, de Pauli Aldo 1000, Seriniani Lidija in Berto 3000, Bajec Rudolf 1000, Primo Mario 500, Sancia Danilo 1500, Plogo Olga in Darko 5000, Hrvatčič Mirko in družina 5000, Biekar Aldo 5000, Grbec Pina 1000, Ota Justina 1000, Biekar Adalgisa in Felice 4000, Babec Santina 1000, Cedak Ljudmila 1000 lir.

Namesto cvetja na grob pok. mser. nekakša Ukmarija darujeta Pavla in Franca Možina 2000 lir za spomenik padlim v Skednju, pri Sv. Ani in na Kolonkovcu.

Prav tako za spomenik padlim v Skednju, pri Sv. Ani in na Kolonkovcu darujejo: 2000 lir Ambrož Zofija in 1000 lir družina Karla Hlača.

Ob drugi obletnici smrti moža daruje družina N.N. 5000 lir za spomenik padlim v NOB v Bazovici.

Za spomenik padlim v Križu darujejo: Danilo Turk (Joco) 10.000 lir, Marjan Čotič 5000 lir, Julij Zerjal 2000 lir, Rudolf D. Lenard 5000 lir, Ferenc Grattion 1000 lir, Leo Kavon 1000 lir, Angel Sulčić 1000 lir, Gigi Zvonar (Buzzi) 1500 lir, Riko Lehar 1000 lir, Bruno Zafraučič 1000 lir,

Zampieri 500 lir, Angel Košta 2000 lir, Omero Sulčić 1000 lir, Livij Čič 1000 lir, Oskar Sedmak 3000 lir, Miro Sedmak 1500 lir, Berto Mesigan 1000 lir.

Za spomenik padlim v NOB v Gabrovcu darujejo Marija Rustja, Barokovlje, 10.000 lir, Gino Maestrutti, Gabrovček št. 19, 5000 lir, Zlatko Lavrenčić, Gabrovček št. 57, 5000 lir in Furlan in družina Sulčić, Sv. Križ št. 95, 10.000 lir, Marcelo Riolino, P. postaja št. 5, 5000 lir, Mario Rijolino, Zgonik, 20.000 lir, Josip Guštin, Zgonik št. 3, 10.000 lir.

Namesto cvetja na grob pok. Lenčec Blažina daruje Albina Rustja, Gabrovček št. 4, 2000 lir za spomenik padlim iz Gabrovca.

Ob drugi obletnici smrti Ivana Ceranjava daruje žena Stefanija 5000 lir za Dijaško matico.

Za spomenik padlim v NOB iz Skednja, s Kolonkovca in od Sv. Ane so darovali Marija Kette roj. Miklavc 5000 lir, Josip Sancia 1000 lir, N.N. 1000 lir in Frančiška Pajer 1000 lir. Drago Pahor daruje v isti namen 2500 lir.

Ob obletnici smrti Nineta Cerņave daruje M. R. 3000 lir za spomenik padlim na Proseku.

Ob obletnici smrti Nineta Cerņave daruje brat Mario 5000 lir za spomenik padlim na Proseku.

Za spomenik padlim za Skednju, Kolonkovca in Sv. Anu darujeta Solza za Godina 5000 lir in Angel Zerjal 6000 lir.

BOGAT KNJIŽNI DAR ZA PRAZNIČNE DNI

Preskrbite si Jadranski koledar 1972 s knjižno zbirko!

JADRANSKI KOLEDAR je obsežen, nepogrešljiv zbornik zamejstva v Italiji, ki pričuje o naši ustvarjalni prisotnosti. V knjižni zbirki pa so še te knjige:

V. Stančić: Pesme za kmete ino mlade ljudi. Zbirko je Založništvo tržiškega tiska izdalo v faksimilu ob 150-letnici prvega našisa v Gorici leta 1822. Strani 84.

N. Kraigher Maja. Pretrajšija povest o sodobnem slovenskem dekletu, ki se v labirintu sveta izgublja, a se končno ujame in reši. Izdala Prešernova družba, strani 264.

F. Demšar Od kod in kako. Misli in zapisi o spolnem življenju in vzgoji. Ilustrirano knjigo je izdala Prešernova družba na 160 straneh.

A. Bodelsen Misli na neko število. Napeta kriminalka odličnega danskega pisatelja, ki se dogaja prav o božiču. Izdala Prešernova družba, strani 164.

Stanislav Renko Kije prabivamo in koliko nas je Slovencev v Italiji. Dopolnjen in popravljen ponatis polemičnega zapisa, ki ga je objavil Primorski dnevnik ob letošnjem popisu prebivalstva. 32 strani.

Letošnja knjižna zbirka ima torej s koledarjem za leto 1972 preko tisoč strani tehnega, pestrega in zanimivega čtiva, stane pa kot lani: samo 2.000 lir.

S SEJE OBČINSKEGA SVETA V ZGONIKU

Odobrili so občinski proračun 1972 in popravke regulacijskega načrta

Proračun izkazuje 143 mil. lir izdatkov - Primanjkljaj bodo krili z državnim prispevkom in posojilom - Regulacijski načrt mora odobriti še dežela

Kakor smo na kratko že poročali, na svoji seji v ponedeljek zvečer zgoniški občinski svet odobril z večino glasov občinski proračun za leto 1972 in nekatere male spremembe občinskega regulacijskega načrta na podlagi ugovorov in pripomb nekaterih zasebnikov ter ustanov in organizacij. Soglasno pa je občinski svet odobril protestno resolucijo proti postavljanju atomskih min na Krašico, ker bi to predstavljalo veliko nevarnost za prebivalstvo, negativno vplivalo na sosedne odnose ter nasprotovalo vladi, ki jo mora imeti naša dežela kot most med vzhodnimi in zahodnimi državami.

Občinski proračun je obrazložil in utemeljil podžupan dr. Jan Godnič. Rekel je, da je proračun realističen, da upošteva potrebe vsega prebivalstva. Kakor tudi perspektive razvoja in možnosti občine. V proračunu je visoka postavka za ureditev prejemkov in službenega položaja občinskih uslužbencev, za ureditev vodovoda pri prostorskih postaji in za razširitev kopalskega v Zgoniku. Prvih je v proračunu samostojna postavka za namerno natečajne šolske mladine in za šolske knjižnice, zvešane so vsote za prevajanje, za športska izvajanja, pri spevke za kulturo in šport. Skoraj tretjino so se predvideni izdatki za javno razsvetljavo.

Proračun zgoniške občine za leto 1972 nakazuje skupno 143.000.915 lir izdatkov. Primanjkljaj naj bi krili z državnim prispevkom (154 mil. lir) s posojilom za kritje primanjkljaja (38.105.350 lir), s posojilom za javna dela (135 mil.) in z delnim prispevkom za javna dela (21 mil.).

Vodja večinske svetovalske skupine (KPI) Albin Hrovatin je pozitivno ocenil predloženi proračun in izrekil priznanje odboru, kritiziral pa je ravnanje državnih oblasti, ki ne zvišajo

prispevka za kritje primanjkljaja, če ne na svoji seji v ponedeljek zvečer zgoniški občinski svet odobril z večino glasov občinski proračun za leto 1972 in nekatere male spremembe občinskega regulacijskega načrta na podlagi ugovorov in pripomb nekaterih zasebnikov ter ustanov in organizacij. Soglasno pa je občinski svet odobril protestno resolucijo proti postavljanju atomskih min na Krašico, ker bi to predstavljalo veliko nevarnost za prebivalstvo, negativno vplivalo na sosedne odnose ter nasprotovalo vladi, ki jo mora imeti naša dežela kot most med vzhodnimi in zahodnimi državami.

Občinski proračun je obrazložil in utemeljil podžupan dr. Jan Godnič. Rekel je, da je proračun realističen, da upošteva potrebe vsega prebivalstva. Kakor tudi perspektive razvoja in možnosti občine. V proračunu je visoka postavka za ureditev prejemkov in službenega položaja občinskih uslužbencev, za ureditev vodovoda pri prostorskih postaji in za razširitev kopalskega v Zgoniku. Prvih je v proračunu samostojna postavka za namerno natečajne šolske mladine in za šolske knjižnice, zvešane so vsote za prevajanje, za športska izvajanja, pri spevke za kulturo in šport. Skoraj tretjino so se predvideni izdatki za javno razsvetljavo.

Po odobritvi proračuna je občinski svet odobril prispevek športsne muštvu »Kras« (150.000 lir) in prispevek združenju bivših političnih deportirancev (40.000 lir) ter imenoval člane nekaterih občinskih komisij.

Sledila je razprava o ugovorih in pripombah k občinskemu regulacijskem načrtu, ki jih je proučila posebna komisija, občinski svet pa je na podlagi teh odobril nekatere spremembe. Proti so glasovali svetovalci LSS.

Dr. Jan Godnič je povedal, da je komisija sestala osemkrat in se je v 34 urah proučila skupno 34 ugovorov ter pripomb. Nekateri je zavrnila, druge pa delno ali celotno sprejela. Nastale so male spremembe, na podlagi katerih se zaidalna področja povečajo za 6 odst. Med drugim je zelo osredotočeno in zmanjšano turistično področje pri Biščinah.

Svetovalac Rebola (LSS) je napovedal, da bo njegova skupina glasovala proti, ker da niso bili upoštevani predlogi občanov, ni pa poslušali, kateri predlogi. Opozoril je na gradnjo hišic blizu restavracije točke volinlega programa liste KPI, ki vodi občinsko upravo. Zagotovil je, da bo od občanov učinkovito ukrepal za izvajanje dvojezičnosti in še naprej, kot do sedaj, podpiral razvoj športske in kulturne dejavnosti, občinska uprava pa se ne sme vmešavati v zadeve, kot so n.p.m. ustanavljanje in delovanje prosvetnih društev itd.

SOCIALNA VPRAŠANJA

Novostanovljeno Drustvo slovenskih upokojencev

Zaradi zanimanja, ki so ga pokazali vsi udeleženci na ustanovnem občnem zboru Društva slovenskih upokojencev, je bilo jasno, da je bilo tako društvo potrebno. Tuil ob tej priložnosti smo lahko namreč ugotovili, da več naših ljudi sploh ne uživa pravic, ker enostavno ne vedo za razne možnosti restitve tud navadnih prejšnj.

Zato bo izredno koristna informativna služba, ki jo je uvedlo DŠU (kratica za Društvo slovenskih upokojencev v Trstu). Vsi, ki imajo zanimanje za vprašanja v zvezi z jugoslovanskimi pokojninami, se lahko posvetujejo vsak četrtek od 16. do 18. ure pri patronatu Kmečke zveze INAC, Ulica Geppa 9. Za nujne stvari pa se lahko pozanimamo pri patronatu kar vsak dan.

Več upokojencev, ki dobivajo jugoslovansko pokojnino, nas je vprašalo, kako bo letos s pridolom, s katerim upokojencev javni Republikanski socialnemu zavarovanju da se živi in da ni zaposlen.

O tej zadevi smo se pozanimali pri Republiknem socialnem zavarovanju v Ljubljani, tako da bo kar naš patronat uredil za vsakogar to zadevo. Letna roka pa ostaneta nespremenjena. Prvo potrdilo je treba vložiti do 1. februarja prihodnjega leta, drugo pa do prvega avgusta prihodnjega leta.

Invalidska civilna upokojitev

D.V. (Trst): «Slišal sem toliko govoriti o invalidski civilni pokojnini. Ta priatelj mi pravi ome, drugi pa drupo. Ali bi mi lahko povedali na kratko in razumljivo, kako je s to pokojnino? Tudi jaz sem namreč direktno zainteresiran!»

Zakon z dne 30. marca 1971 št. 118, ki je bil objavljen v Uradnem listu št. 82, z dne 2. aprila 1971, upošteva za invalidske civilne upokojence naslednje:

1. pokojnina za nesposobnost v znesku 18.000 lir mesečno za 13 mesecev se dodeli invalidom ali pooblaščenim, ki so starejši od 18 let in so popolnoma nesposobni za delo;

2. pokojnina v znesku 12.000 lir za 13 mesecev za tiste invalide med 18 in 65. letom, ki so »dvotrjetinsko« nesposobni za delo;

3. dodelitev socialne pokojnine, ko dopolnijo 65. leto + razliko 6.000 lir mesečno za kategorijo »civilnega invalida«.

Toliko o tej pokojnini. Upamo, da smo bili jasni.

Na kratko...

V.C. (Trst): «Pred nedavnim sem pri patronatu INAC vložil prijavo za pridelovalce vina. Ali bi lahko dobili potrdilo?»

Lahko ga dvignete. Pri tem pa opozarjamo tudi vse ostale, ki so pri patronatu Kmečke zveze INAC vložili to prošnjo, da lahko dvignijo to potrdilo, kajti vse prošnje so usodno rešili.

Za vsa pojasnila socialnega zavarovanja ljudi pišete na naslednji naslov: »Socialna vprašanja« - Primorski dnevnik - Ulica Montecchi 6 - 34132 Trst ali pa se lahko neposredno posvetujete pri patronatu Kmečke zveze INAC, Ulica Geppa, 9 - 34128 Trst. tel. 35458».

b. l.

FRST Ul. Bocaccio 3
Tel. 414161

POŽAR ARTEMIO
TOVORNI PREVOZI

0 Dve kupa: tudi v zimskem času

FIMAR
MOŠKA IN ŽENSKA KONFEKCIJA
ELEGANCA
KVALITETA

TRST - TRIESTE
Corso Italia 1
Tel. 29-043

PREDNO SE ODLÖCITE ZA NAKUP OBLÄCIL, VAS VABIMO, DA SI OGLEDATE NASE MODELE MODERNE IZDELAVE

Lepa hvala!

KRZNA
SUPER ELEGANTNI MODELI
VISJA KAKOVOSTI
VELIKI PRIHRANEK
PELLICCERIA CERVO
I R S I TEL. 96-301
Viale XX settembre 16/III

L'area di Noe

T R S T — tel. 68-518
Ul. Milano 22 —
vogal Ul. Carducci

Okrasni akvariji
Sladkorodne rastline in ribe
Tropske morske živali
in ribe
Skoljke

Psi in mačke vseh pasem
Ovratniki in vrvice za pse,
pasje hišice in posteljičke
Koši, plaščici in dežni
plaščici za pse
Glavniki in vse, kar je
potrebno za nego psov

Domače in ekotične ptice
Kanančki, papige in druge
živali
Kletke, velike kletke
in pritikline
Strokovne knjige in revije

GOSTILNA «PRI TINETU»

Seča (na klancu — Portoroz) št. 81, tel. 75037
ob glavni cesti proti Pulju

VEDNO SVEŽE MORSKE RIBE
IN DRUGE SPECIALITETE —
KRASKI PRSUT IN PRISTNA
ISTRSKA VINA

Hotel S.L.O.

LJUBLJANA, Titova 10
RESTAVRACIJA + KAVARNA
NOCNI BAR + IGRIŠNICA
CASINO

Tel. 24 601/607 — 24 616/619
Telex: 31254 YU SLON
Telegram: SLON LJUBLJANA

SPLOŠNA PLOVBA
piran-jugoslavija

Zupančičeva 24
66330 Piran, pp 1
Telefon (066) 73-881 (10 linij)
Telegram: Plovba Piran

Mednarodni pomorski prevoz
z modernim ladjami nosilnosti 8.000 - 19.000 ton

- LINIJA OKOLI SVETA
- LINIJA JADRAN ZAHOD NA AFRIKA JADRAN
- PROSTA PLOVBA
- POTNISKA SLUŽBA
- SIMEX Ljubljana - samostojna enota za uvoz-izvoz gostinstvo trgovino in za stopanje tujih firm

Za vse informacije se prosimo obrnite na uprav. podjetje in Piranu ali na naša predstavništva v Jugoslaviji in v tuzemstvu.

GORIŠKI DNEVNIK

SVET SE JE SEŠTAL PO DVOMESČEM PRESLEDKU

Na včerajšnji seji pokrajinskega sveta plodna razprava o šolskih vprašanjih

**Govor je bil tudi o položaju na slovenski trgovski šoli - Odboren sklep o povečanju plač usluž-
bencem - Pokrajinski svet ne sprejema diktata notranjega ministrstva o letošnjem proračunu**

Na včerajšnji seji goriškega pokrajinskega sveta, ki je trajala celih šest ur, so svetovalci odobrili precej vprašanj, ki so bila na dnevnem redu. Istočasno pa so precej na dolgo govorili tudi o šolskih vprašanjih, saj smo bili prav v teh dneh na Goriškem pričali nekaterim dijaškim in profesorskimi stavkami.

Precej je bilo govora o šolskih problemih. Svetovalec Menichino (KPD) je povedal nekaj uvodnih misli o stāvkah dijakov zavoda «Fermi» in slovenske trgovske šole. Glede tega je omenil, da so na tej šoli odpuštili profesorja veterinarja Komljanca. V debato so vstopili svetovalci Lughani, Semola, Zaccari, Cian in še nekateri drugi. Po zaključku debate je predsednik Ciantaroli dejal, da se bo v imenu pokrajinskega sveta vzel pri pristojni šolski oblasti, da se razmere na slovenski trgovski šoli normalizirajo.

Nato se je pričela debata o dvo-
dnevni stavki vzgojiteljev v pokrajinskem zavodu «Duca d'Aosta» v Gradišču. Vsi svetovalci so dobili dolgo pismo vseh vzgojiteljev, ki so priredili akcijo mimo sindikatov. Odbornik za šolstvo Corbato je svetovalce obvestil o vzgojiteljskih vprašanjih, odbornik za osebe Waltritsch pa je povedal, kako potekajo sindikalna pogajanja za prejemke omenjenih vzgojiteljev. Svetovalci so izrazili upanje, da bi bila zadeva čimprej rešena v duhu ponudb, ki jih je vzgojiteljem ponudila pokrajinska uprava.

Precej diskusije je bilo nato o nekaterih sklepih, ki jih je v predloženem med eno in drugo sejo sprejel pokrajinski odbor. V glavnem gre za sklepe upravnega organa. Omenjeno še, da so pričeli v pokrajinskem zavodu za gluho-
neome aplicirati sistem zagrebškega zdravnika Dr. Guberina, ki je zelo učinkovit. Pokrajinska uprava je nakupila potrebne zdravstvene aparate.

Večja diskusija se je osredotočila na točko, ki predvideva opozicijo goriške pokrajinske uprave, sklepu notranjega ministrstva o rezanju letošnjega proračuna. Svetovalci so skoro soglasno (le mišičev) sprejeli sklep, da se o omenjenem rezanju ne sprejema noben sklep, ker je zelo neuporabno. Zaradi tega so proračun vrnili skoraj nedotaknjeno. O tem je poročal odbornik za finance Lodi.

Nato je odbornik za osebe Waltritsch predlagal važen sklep, ki zanima osebe pokrajinske uprave. Namreč nove plače vsem osebam. Plače so povisali v obratnem sorazmerju med najnižjimi in najvišjimi. Povisoki so zelo visoki (od 30.000 lit dalje - mesečno). Verjetno bodo nove plače izplačali že v januarju, medtem ko bodo u-službenice izostanek dobile še čez nekaj mesecev. Omenjeni odbornik

je dejal tudi, da bodo v januarju u-službenici umobolnici dobili gotovo nove plače.

Nato so svetovalci izvolili še komisijo, ki bo izbrala novega ravnatelja umobolnice: v komisijo so predsednik pokrajinske uprave Dr. Chientaroli, prof. Basaglia in prof. Barison.

O posameznih točkah omenjene seje bomo podrobneje poročali v naših tiskovih izdankih.

O ODPRTIH ŠOLSKIH Vprašanjih na Goriškem

Vprašanje odpušča prof. Komljanca na trgovski šoli v Gorici je vse prejšnje rešeno in zadnji roditeljski sestanki so povsem potrjujejo. Čeprav na tem sestanku ni bila prisotna neposredno prizadeta osebna in so zato predlagali, naj o tem vprašanju ne razpravljajo, se je pogovor suka skoraj izključno o-koli odpušča in vprašani, ki so z njim v zvezi, kot so šolski urnik, dijaška stavka in protesti, ki jih je izrazil avtoritativni ukrep. Tudi sam potek roditeljskega sestanka je s svojim razburjivim tonom povsem potrdil nezdrave odnose na šoli, zaradi katerih so zaostrižene nastale. Ni naš namen, da bi iskali vzroke za ravnanje poverjene ravnateljice, čeprav bi nam tudi takšna analiza povedala marsikaj zanimivega, ampak bi se raje približali stvari z vsebinske strani.

Da bi se mogli povsem posvetiti vodstvu šole, je ministrstvo opustilo ravnateljice obveznih nižjih srednjih šol slehernega pouka, tudi če nimajo minimalnega števila 200 dijakov. To je storilo zato, ker ta vrsta šol terja stalno prisotnost in posebno skrb ravnateljev. Odgovorne oblasti te potrebe za slovensko obvezno šolo niso opozna-
vane, ampak so vodstvo obvezne šole pridružil šole trgovski zavod. Združile so dve šoli, ki sta si po značaju povsem različni. Naravno je, da ni mogoče učinkovito reševati vprašanih, ki jih življenje vsakodnevno nameče na dve tako različni šoli.

Zato ponavljamo zahtevo, ki se je izoblikovala skozi razna stališča znotraj slovenske narodnostne skupnosti, da šolske oblasti končno določijo samostojne ravnateljice za lice, za učiteljske in za obvezno srednjo šolo, da imenujejo na vodstvo trgovskega zavoda strokovno usposobljenega človeka, ki se na to šolo razume, kot določa zakon in da uredijo razmere tudi na osnovnih šolah, kjer imamo dve didaktični ravnateljici, ki sta zasedeni samo delno.

Zakaj so te stvari urejene na italijanskih šolah in na slovenskih šolah na Trzškem, pri nas pa ne? To je najmanj, kar morajo pristojne oblasti hitro zagotoviti slovenskemu šolstvu na Goriškem, če hoče, da se bodo te šole izkopal iz nekaterih težav, pri čemer sploh ne more odpravi vprašanja izgradnje šolskih zgradb v mestu, o katerem so bile v zadnjih časih napisane težne ugotovitve in ki prava tako izrazita enotna voljo vse naše narodnostne skupnosti.

Ker šolske oblasti dopuščajo neurejene razmere na trgovski šoli, so na roditeljskem sestanku ugotovili, da so začeli reden pouk s polnim urnikom šele en mesec po pričetku pouka, stalen urnik pa so dobili šele en mesec in pol po pričetku pouka, medtem ko so vse ostale slovenske šole imele stalen urnik že po enem tednu. Takšne zakasnitve je povzročilo imenovanje učnih moči, pri namestitvi katerih se ravnateljstvo — kot se zdi — ni ravnilo tako strogo in dosledno po zakonu kot pri odpuščaju. In če je za to vedela vsiljena oblast, ugotovitve prav tako velja in je zato odločitve o odpuščanju toliko huja.

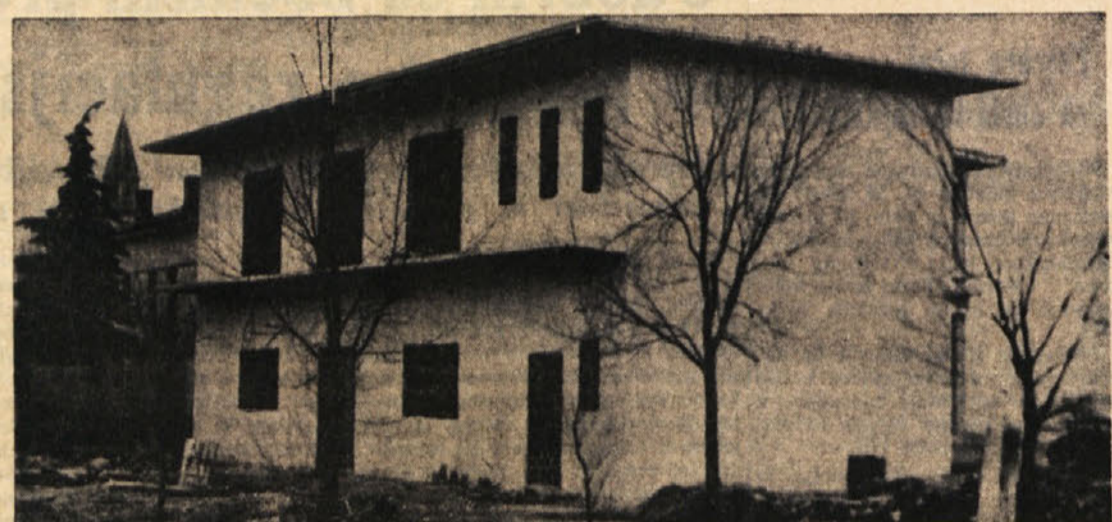
Na roditeljskem sestanku je bilo povedane še marsikaj takšnega, kar bi dalo razumeti, da se skušajo urejati stvari na zavodu s trdo roko. Kdor misli na takšen način voditi šolo in kdor dopušča takšno avtoritativno prakso v medčloveških odnosih, ni sposoben ali pa noče videti demokratičnih težajev naše družbe pri urejanju medčloveških odnosov in ne upoštevati stremljenj delovnih ljudi in dijakov samih, da ob popolnem spoštovanju svojega človeškega dostojanstva, ki zavira, nasilje, sodelujejo pri odločitvah, ki se jih tičejo.

Kakor izhaja iz stališča šolskega sindikata ČOHL, se je prof. Komljanec izmed vseh profesorjev naj-bolj zavzel za izboljšanje mini-strskih pobud glede boljših odno-sov med šolo, dijaki in njihovimi družinami, za ustanovitev sveta staršev itd. ter je pri tem delu prizna, poia mu se prašati. Druga ugotovitev pa je manj znana in tudi v zamejskem slovenskem tisku nismo došli o teh slovenskih krajih na Gradiškem, se nič zasiedli. Tudi morda ne bi bilo slabo, če bi to pismo objavili. S spoštovanjem (Sledit podpis) Gorica, 17. dec. 1971.

Jutri v Gorici seja občinskega sveta

Občinski odbor v Gorici je imel v petek zvečer še tretjo sejo v zadnjem tednu ter zaključil s pri-pravo občinskega proračuna za leto 1972, ki ga bodo predložili v razpravo občinskemu svetu, ki bo imel svojo sejo jutri, v ponedeljek ob 18.30. Odbor bo imel še eno sejo, na kateri bodo proučili z odpuščenim prof. Komljanecem, so skle-nili, da bodo trenutno prenehali s protestnimi stavkami v pričakovanju nadaljnjega razvoja tega problema.

Nabiralna akcija v Sovodnjah za novi «Prosvetni dom»

Šem, da nam je kar sapa zapilo. Ali je res prav katoliška Cerkev v Evropi policajna, da raznaroduje, smo se vprašali. Kako žalostne občutke ima človek ob tem spoznanju. Beneška Slovenija, Koroska, Slovenci in Porubja, Hrvatje na Gradiškem, posvodi isti pogov...

Socialno skrbstvo na Goriškem

Deželni odbornik za delo in socialno skrbstvo Stopper je včeraj v spremstvu pokrajinskega odbornika za socialno skrbstvo Bottegara obiskal goriško gluhoneemnico. Ravnatelj zavoda je prikazal odborniku delovanje in nekatere težave, s katerimi se mora gluhoneemnica boriti pri svojem delu. Stopper se je pozneje sestel tudi s predsednikom pokrajinske uprave Chientarolijem in z županom Martino, ki sta mu obrazložila položaj socialnega skrbstva na Goriškem.

NEKAJ VESTI IZ ŠTANDREŽA

Priloge prosvetarjev za izlet v SZ in silvestrovanje

Darj Nanut je novi načelnik dramske skupine, ki pripravlja enodejansko

Prejšnji večer je imel odbor prosvetnega društva «O. Zupančič» sejo, na kateri so sprejeli v izvršni odbor tudi novega načelnika dramske družine Darja Nanuta. Ta je povedal med drugim, da pripravlja dramska družina enodejansko «Razbiti vrč». Pogovorili so se na-daleč o dosežanem delu društva s predavanji, z nastopom mladih igralcev na martinovjanu SPD na Mostu na Soči, o miklavževanju z obiskom otrok na njihovih domovih in o raznih drugih gostovanjih. Dobili so tudi vabilo za šahovski krožek za gostovanje in nastop v Idriji in sklenili, da se bodo vnovič odzvali. Podrobneje se po pogovorili tudi o silvestrovanju, ki ga namerala društvo prirediti letos v prosvetni dvorani v Gorici, na Verđjevem

V terek občni zbor ANPI

ANPI iz Števerjane vabi partizan-
ne in svoje padlih borcev na občni zbor sekcije, ki bo v terek, 21. decembra 1971, ob 21. uri na sedežu prosvetnega društva «Briški grič» na Valerišču. Ob tej priliki bodo predvajali posnetek filma s praznovanja 30-letnice OF in planskega orientacijskega pohoda v Števerjanu 1. maja 1971.

Jutri predavanje o vinnu, ki ga organizira Kmečka zveza za Goriško v prostorih p.d. «Briški grič» na Valerišču ob 19.30. Inž. Gerjevič in inž. Kosta iz Nove Gorice bosta predavala o temi «Priprava in vzdrževanje vina».

Šolska kuhinja pri osnovni šoli v Števerjanu bo začela obratovati jutri, v ponedeljek. Tako bodo lahko ostali otroci v šoli na kosilu. Domov jih bodo vozili popoldne med 16. in 17. uro.

Božična okroška vrta iz Števerjana bo danes popoldne ob 16. uri v župnijskem domu. Otroci bodo nastopili s pesirnim spredom.

Občni zbor KPD iz Števerjana je bil v petek zvečer. Člani so poslušali poročila odbornikov o preteklem letu in programu za bodoče. Izvolili so tudi nov odbor, ki bo vodilo društvo dve leti. Za predsednico so izbrali dr. Heleno Knez; v odbor so pritegnili tudi nekaj mlajših članov.

Cesto v Štednem urejajo in dela dobro napredujejo. Cestističe razširjajo in asfaltirajo. V nekaj tednih računajo, da bodo zaključili s temi deli. Obenem opozarja občinska uprava vse, ki vozijo skozi Grojno, naj bodo previdni zlasti v spodnjem delu, ker je cestističe večkrat zamrznjeno in predstavlja nevarnost za vozila.

Občinska podpora ustanova ECA bo tudi letos pred božičem poslala preko svojih zastopnikov darila občanom, ki so v umobolnici ali splošni bolnišnici na zdravljenju. Obdarovali bodo tudi šolske otroke.

Mladenec iz Ročinja se je ponesrečil v Števerjanu. Včeraj okrog polne je bil na obisku v Števerjanu — štedno št. 4. pri svoji sorodnici, 82-letni Emiliji Škorjanc, 18-letni Dušan Malnič iz Ročinja št. 82. V prvih popoldnih

RADIO VELE VIZIJA

NEDELJA, 19. DECEMBRA PONEDELJEK, 20. DECEMBRA

TRST A
8.15, 10.15, 13.15, 14.15, 17.15, 20.15 Poročila; 8.30 Kmetijska oddaja; 9.00 Maša; 10.15 Poslušali boste; 11.15 Radijska igra «Nina na Ceylonu»; 11.50 Veselje harmonike; 12.30 Zabavna glasba; 13.30 Glasba po željah; 14.45 Glasba z vsega sveta; 15.45 Mali koncert; 16.30 Sport in glasba; 17.30 A. Strindberg: Smrti ples; 19.30 Pratika; 20.45 Lahka glasba; 21.20 Plošče; 22.00 Sport; 22.20 Zabavna glasba.

TRST
8.30 Poljedelska oddaja; 9.30 Maša; 10.30 Tržaški motivi; 14.30 «Il fogolar».

KOPER
6.30, 7.00, 12.30, 14.30, 19.15, 22.00 Poročila; 8.30 Jutranja glasba; 8.45 Babičin zvečer; 9.15 Mali juke box; 10.30 Priljubljeno jim; 11.30 Bachova glasba; 12.00, 12.45 in 13.07 Glasba po željah; 14.05 Sport; 14.15 Polke in valčki; 14.40 Zabavna glasba; 15.00 Prenos RL; 15.30 Žori; 16.00 Primorski dnevnik; 16.20 Povejke; 16.40 Čelstiska D. Slama; 17.30 Popoladni koncert; 18.15 Plošče; 19.00 Poje Mita Medic; 19.30 Prenos RL; 22.15 Orkestri; 23.00 Prenos RL.

NACIONALNI PROGRAM
8.00, 13.00, 20.00 Poročila; 7.00 Jutranja glasba; 8.30 Poljedelska oddaja; 9.30 Maša; 10.45 «Superampionissimo»; 11.35 Krožek staršev; 12.30 «Hit parade»; 13.15 Supersong; 15.30 Prenos z nogometnih igrišč; 16.30 Popoladni koncert; 17.30 Glasbena oddaja; 18.15 Nedeljski koncert; 19.30 Francoske povejke; 20.25 Variete z G. Bramierjem; 21.20 Pianistični koncert; 21.50 F. M. Dostojevski: «Besis».

II. PROGRAM
7.30, 8.30, 9.30, 13.30, 17.25, 18.30, 22.00 Poročila; 7.40 Povejke; 8.40 Plošče; 9.35 Veliki variete; 11.00 V nedeljo popoldan; 12.00 Sportne novice; 12.30 Spored s P. Baudom; 13.00 Kviz narobe; 13.35 «Alto gradimento»; 14.30 Plošče; 15.00 Preizkušajo se delatniki; 15.40 Klasična glasba; 16.30 Sportna nedelja; 18.40 Canzonissima; 19.00 Ansambli; 20.10 Operni koncert; 21.00 Churchilova mladost; 21.30 Prvi prehod; 22.00 Povejke v. Maigretovi hiši;

III. PROGRAM
10.00 Koncert za začetek; 11.15 Koncert za orgle; 11.50 Ljudska glasba; 12.20 Rossinijeva glasba; 13.00 Korsakovova opera; 15.30 Radijska igra: Ernestove pustolovščine; 17.30 Plošče; 19.15 Vsakovečerni koncert; 20.45 Poezija v svetu — Pesva besedna poznanja.

SLOVENIJA
7.00, 8.00, 9.00, 10.00, 11.00, 12.00, 14.00, 15.00, 17.00, 19.30, 22.00, 23.00 Poročila; 8.05 Radijska igra za otroke F. Puntar: «Nad streho Severinca»; 8.45 Skladbe za mladino; 9.05 Koncert iz naših krajev; 10.05 Še pomnite, tovariši...; 10.25 Poesmi borbe in dela; 11.20 Naši poslusiščini čestitajo in pozdravljajo; 13.30 Nedeljska reportaža; 14.05 Vedri zvoki; 14.30 Humoreska tega tedna; J. Tomšič: Tri humoreske; 15.05 Nedeljsko športno popoldne; 17.05 Operne melodije; 17.30 Radijska igra F. M. Dostojevski: «Krotkati»; 18.25 Slovenska lahka orkestralna glasba; 19.00 Lahko noč, otroci; 19.15 Glasbene razglednice; 20.00 «V nedeljo zvečer»; 22.20 Zapletitve z nami; 23.05 Literarni no-kturno; 23.15 Jazz.

ITAL. TELEVIZIJA
11.00 Maša; 12.00 V nedeljo opoldne; 12.30 Risanek; 12.55 Canzonissima naslednjega dne; 13.30 Dnevnik; 14.00 Poljedelska oddaja; 15.00 Prenos športnega dogodka; 16.45 TV za otroke: Tak-tujeve pripovedke; 17.00 Junaki za šalo; 17.30 Jugoslovanska risanka Prof. Boltežar; 17.45 Rezultati nog. prvenstva; 18.00 Glas-bena oddaja; 19.00 Dnevnik; 19.10 Prenos nog. tekme; 19.55 Sport in kronike; 20.30 Dnevnik; 21.00 TV predaba Vergiljeve pesnitve Eneida; 22.10 Sportna nedelja; 23.00 Dnevnik.

II. KANAL
16.45 Prenos športnega dogodka; 21.00 Dnevnik; 21.15 Spored s kvartetom Cetra; 22.15 Posve-čeno G. Verdiju.

KOPRSKA BARVNA TV
17.30 Prenos hokejske tekme Jesenice-Medveščak; 19.45 Otroški kotiček; TV film Otok piratov; 20.25 It. celovečerni film Črni suljarji.

JUGOSLOVANSKA TELEVIZIJA
NEDELJA, 19. decembra
9.30 Po domače z ansamblom Borisa Kovačiča; 10.00 Kmetijska oddaja; 10.50 Doktor Doltlita; 11.15 Strah v otroških očeh; 11.45 Me-stevence Peyton; 13.00 Drzavno pre-
stvenstvo v judu; 14.00 Odbojka Mladost-CZ; 15.00 Armeh: svetovno prvenstvo v rokometu za ženske; 16.30 Balkansko prvenstvo v košar-
ki za ženske, Jugoslavija-Bol-garija; 18.15 Navihanci iz prve klopi — nemški barvni film; 20.00 TV dnevnik; 20.35 Boltove zgodbe in nezgode; 21.25 Videofm; 21.40 Sportni pregled; 22.10 Poročila; 22.15 Hokej Jesenice-Medveščak.

PONEDELJEK, 20. decembra
9.05 Odrpta univerza; 9.35 TV v šoli; I. B. Mazuranič, Dihanje, Sestojanuška diktatura; 10.30 Nemščina; 10.45 Angleščina; 11.00 Osnove splošne izobrazbe; Mate-matika; 16.10 Francosčina; 17.50 Ključkeve dogodivščine; 18.15 Ob-zornik; 18.30 S kamerjo na svetu; Džingiskanova dedščina; 19.05

11.00 Koncert za začetek; 11.15 Smetanovi koncerti; 11.45 Ital. so-bodna glasba; 12.20 Arhiv plošče; 13.00 Medaja; 15.30 Komična ope-ra; 16.40 Avantgarda; 17.45 Pogovo-r za vzgojiteljske; 18.45 Mali pianet; 19.15 Viskovečerni kon-
cert; 21.30 Radijska igra: Voy-seyeva dedščina.

SLOVENIJA
7.00, 8.00, 9.00, 10.00, 11.00, 12.00, 13.00, 14.00, 15.00, 16.00, 17.00, 18.00, 19.30, 22.00, 23.00, 24.00 Poročila; 8.10 Glasbena ma-tineja; 9.05 Pisan svet pravljic in zgodbi; 9.20 Cibalov svet; 9.40 Z zabavnim orkestrom RTV Ljubi-jana; 10.20 Pri vas doma; 12.10 W. A. Mozart; Koncert; 12.30 Kmetijski nasveti; 12.40 Pihalni orkestri; 14.10 Iz zakladnice Clau-de Debussyja; 14.35 Naši posluša-
lci čestitajo in pozdravljajo; 15.30 Intermezzo; 15.40 Lepe me-lodije; 16.00 «Vrtljaki»; 16.40 Z orkestrom Hollywood Bowl Sym-phony; 17.10 Ponedeljkovo glas-beno popoldne; 18.15 Oh lahki glasbi; 18.35 «Interna 469»; 19.00 Lahko noč, otroci! 20.00 Posnetek Wagnerjeve drame «Rensko zla-to»; 22.15 Za ljubitelje jazza; 23.05 Literarni nokturno; 23.15 Sloven-ski ansambli in pevci zabavne glasbe.

ITAL. TELEVIZIJA
12.30 Kulturna oddaja; 13.00 Dnevnik; 13.30 Polki; 13.30 Dnevnik; 14.00 Rečaj francosčine; 17.00 TV za najmlajše; Igra stvari; 17.30 Dnevnik; 17.45 TV za otroke; Po-snetki z vsega sveta; 18.00 Pred-besni otroci; 18.35 Na knjižni po-lici; 19.15 Kulturna oddaja; 19.45 Sport in kronike; 20.30 Dnevnik; 21.00 Fordov film: Peklenko iz-zivanje; 23.00 Dnevnik.

II. KANAL
21.00 Dnevnik; 21.15 Strah pred prihodnostjo; 22.15 Glasba Calkov-skega.

KOPRSKA BARVNA TV
20.00 Otroški kotiček; TV film: Trije vojaki; 20.15 Poročila; 20.25 Glasbena oddaja Brazil 66; 21.25 Dokumentar: Pustolovščine v Tan-zaniji.

JUGOSLOVANSKA TELEVIZIJA
11.00 Maša; 12.00 V nedeljo opoldne; 12.30 Risanek; 12.55 Canzonissima naslednjega dne; 13.30 Dnevnik; 14.00 Poljedelska oddaja; 15.00 Prenos športnega dogodka; 16.45 TV za otroke: Tak-tujeve pripovedke; 17.00 Junaki za šalo; 17.30 Jugoslovanska risanka Prof. Boltežar; 17.45 Rezultati nog. prvenstva; 18.00 Glas-bena oddaja; 19.00 Dnevnik; 19.10 Prenos nog. tekme; 19.55 Sport in kronike; 20.30 Dnevnik; 21.00 TV predaba Vergiljeve pesnitve Eneida; 22.10 Sportna nedelja; 23.00 Dnevnik.

II. KANAL
16.45 Prenos športnega dogodka; 21.00 Dnevnik; 21.15 Spored s kvartetom Cetra; 22.15 Posve-čeno G. Verdiju.

KOPRSKA BARVNA TV
17.30 Prenos hokejske tekme Jesenice-Medveščak; 19.45 Otroški kotiček; TV film Otok piratov; 20.25 It. celovečerni film Črni suljarji.

JUGOSLOVANSKA TELEVIZIJA
NEDELJA, 19. decembra
9.30 Po domače z ansamblom Borisa Kovačiča; 10.00 Kmetijska oddaja; 10.50 Doktor Doltlita; 11.15 Strah v otroških očeh; 11.45 Me-stevence Peyton; 13.00 Drzavno pre-
stvenstvo v judu; 14.00 Odbojka Mladost-CZ; 15.00 Armeh: svetovno prvenstvo v rokometu za ženske; 16.30 Balkansko prvenstvo v košar-
ki za ženske, Jugoslavija-Bol-garija; 18.15 Navihanci iz prve klopi — nemški barvni film; 20.00 TV dnevnik; 20.35 Boltove zgodbe in nezgode; 21.25 Videofm; 21.40 Sportni pregled; 22.10 Poročila; 22.15 Hokej Jesenice-Medveščak.

PONEDELJEK, 20. decembra
9.05 Odrpta univerza; 9.35 TV v šoli; I. B. Mazuranič, Dihanje, Sestojanuška diktatura; 10.30 Nemščina; 10.45 Angleščina; 11.00 Osnove splošne izobrazbe; Mate-matika; 16.10 Francosčina; 17.50 Ključkeve dogodivščine; 18.15 Ob-zornik; 18.30 S kamerjo na svetu; Džingiskanova dedščina; 19.05

11.00 Koncert za začetek; 11.15 Smetanovi koncerti; 11.45 Ital. so-bodna glasba; 12.20 Arhiv plošče; 13.00 Medaja; 15.30 Komična ope-ra; 16.40 Avantgarda; 17.45 Pogovo-r za vzgojiteljske; 18.45 Mali pianet; 19.15 Viskovečerni kon-
cert; 21.30 Radijska igra: Voy-seyeva dedščina.

SLOVENIJA
7.00, 8.00, 9.00, 10.00, 11.00, 12.00, 13.00, 14.00, 15.00, 16.00, 17.00, 18.00, 19.30, 22.00, 23.00, 24.00 Poročila; 8.10 Glasbena ma-tineja; 9.05 Pisan svet pravljic in zgodbi; 9.20 Cibalov svet; 9.40 Z zabavnim orkestrom RTV Ljubi-jana; 10.20 Pri vas doma; 12.10 W. A. Mozart; Koncert; 12.30 Kmetijski nasveti; 12.40 Pihalni orkestri; 14.10 Iz zakladnice Clau-de Debussyja; 14.35 Naši posluša-
lci čestitajo in pozdravljajo; 15.30 Intermezzo; 15.40 Lepe me-lodije; 16.00 «Vrtljaki»; 16.40 Z orkestrom Hollywood Bowl Sym-phony; 17.10 Ponedeljkovo glas-beno popoldne; 18.15 Oh lahki glasbi; 18.35 «Interna 469»; 19.00 Lahko noč, otroci! 20.00 Posnetek Wagnerjeve drame «Rensko zla-to»; 22.15 Za ljubitelje jazza; 23.05 Literarni nokturno; 23.15 Sloven-ski ansambli in pevci zabavne glasbe.

ITAL. TELEVIZIJA
12.30 Kulturna oddaja; 13.00 Dnevnik; 13.30 Polki; 13.30 Dnevnik; 14.00 Rečaj francosčine; 17.00 TV za najmlajše; Igra stvari; 17.30 Dnevnik; 17.45 TV za otroke; Po-snetki z vsega sveta; 18.00 Pred-besni otroci; 18.35 Na knjižni po-lici; 19.15 Kulturna oddaja; 19.45 Sport in kronike; 20.30 Dnevnik; 21.00 Fordov film: Peklenko iz-zivanje; 23.00 Dnevnik.

II. KANAL
21.00 Dnevnik; 21.15 Strah pred prihodnostjo; 22.15 Glasba Calkov-skega.

KOPRSKA BARVNA TV
20.00 Otroški kotiček; TV film: Trije vojaki; 20.15 Poročila; 20.25 Glasbena oddaja Brazil 66; 21.25 Dokumentar: Pustolovščine v Tan-zaniji.

JUGOSLOVANSKA TELEVIZIJA
NEDELJA, 19. decembra
9.30 Po domače z ansamblom Borisa Kovačiča; 10.00 Kmetijska oddaja; 10.50 Doktor Doltlita; 11.15 Strah v otroških očeh; 11.45 Me-stevence Peyton; 13.00 Drzavno pre-
stvenstvo v judu; 14.00 Odbojka Mladost-CZ; 15.00 Armeh: svetovno prvenstvo v rokometu za ženske; 16.30 Balkansko prvenstvo v košar-
ki za ženske, Jugoslavija-Bol-garija; 18.15 Navihanci iz prve klopi — nemški barvni film; 20.00 TV dnevnik; 20.35 Boltove zgodbe in nezgode; 21.25 Videofm; 21.40 Sportni pregled; 22.10 Poročila; 22.15 Hokej Jesenice-Medveščak.

OD 19. DO 25. DECEMBRA 1971

PETEK, 24. decembra
9.30 TV v šoli; TV vrtec, Ob-delava plastičnih mas, Menjava glasu, Črna gora, Matematika; 11.00 Angleščina; 16.10 Osnove splošne izobrazbe; Mesta; 17.40 L. Suhodolčan: Skozglaz 2010; 18.15 Obzornik; 18.30 Glasbeni dnevnik; 19.00 Mestec Peyton — serijski film; 20.00 TV dnevnik; 20.35 Slavna imena; Yul Brynner v filmu: Sedem veličastnih; 22.35 Poročila.

SOBOTA, 25. decembra
9.35 TV v šoli; Sodobna tema, V. Mimica, Aktualnosti; 16.30 Ko-sarka Zadar-CZ — prenos, v od-moru propagandna oddaja; 18.00 Obzornik; 18.15 Dedeček Mrzaj pri nas: Nino vam predstavimo; 18.35 Mali vitezi; 19.30 TV kazipost; 20.00 TV dnevnik; 20.35 Glasbena kri-zanka; 21.35 Filmska burleska (Štan in Olio); 21.55 Oddelek S — serijski barvni film; 22.45 Poročila.

SLOVENSKO GLEDALIŠČE V TRSTU

IZJEMEN DOSEŽEK NA SLOVENSKEM KNJIŽNEM TRGU

Dobili smo prvi docela slovenski umetnostnozgodovinski leksikon

Avtor, umetnostni zgodovinar dr. Luc Menaše, je v njem na skoraj 2500 straneh velikega formata obdelal nad 9000 gesel

Založba Mladinska knjiga nas je to pot presenetila. Brez posebnih napovedi in brez dolgotrajnih obljub je izdala knjigo, kakršne se ne izdajajo vsak dan, niti ne vsako leto. Na slovenski knjižni trg je dala prvi slovenski, docela slovenski umetnostnozgodovinski leksikon, ki je sad dolgoletnega dela umetnostnega zgodovinarja, izrednega profesorja ljubljanske univerze dr. Luca Menašeja. Mladinska knjiga je že doslej pokazala velik smisel za izdajanje likovno umetnostnih publikacij nje izdaje pa so tudi v slovenski javnosti naleteli na izjemno ugoden sprejem. Zdaj je tem svojim delom dodala še umetnostno zgodovinski leksikon, ki predstavlja pionirsko delo Luca Menašeja, za zalogo samo pa tudi založniški podvig. To namreč ni samo prva tako obsežna strokovna publikacija pri nas, temveč je tudi prvi slovenski leksikon zgodovine umetnosti sploh. Ta izredna publikacija predstavlja knjigo velikega, leksikalnega formata, obsejajočo skoraj 2500 strani, na katerih je v dvokolonskem tisku obdelanih nekaj nad 9000 gesel! Tudi na zunanji izredno okusno opremljena knjiga (opremo je zasnoval Aco Mavec), pomeni izjemen dosežek na slovenskem knjižnem trgu, ki tudi zasluži vse pozornost.

Založba Mladinska knjiga nas je to pot presenetila. Brez posebnih napovedi in brez dolgotrajnih obljub je izdala knjigo, kakršne se ne izdajajo vsak dan, niti ne vsako leto. Na slovenski knjižni trg je dala prvi slovenski, docela slovenski umetnostnozgodovinski leksikon, ki je sad dolgoletnega dela umetnostnega zgodovinarja, izrednega profesorja ljubljanske univerze dr. Luca Menašeja. Mladinska knjiga je že doslej pokazala velik smisel za izdajanje likovno umetnostnih publikacij nje izdaje pa so tudi v slovenski javnosti naleteli na izjemno ugoden sprejem. Zdaj je tem svojim delom dodala še umetnostno zgodovinski leksikon, ki predstavlja pionirsko delo Luca Menašeja, za zalogo samo pa tudi založniški podvig. To namreč ni samo prva tako obsežna strokovna publikacija pri nas, temveč je tudi prvi slovenski leksikon zgodovine umetnosti sploh. Ta izredna publikacija predstavlja knjigo velikega, leksikalnega formata, obsejajočo skoraj 2500 strani, na katerih je v dvokolonskem tisku obdelanih nekaj nad 9000 gesel! Tudi na zunanji izredno okusno opremljena knjiga (opremo je zasnoval Aco Mavec), pomeni izjemen dosežek na slovenskem knjižnem trgu, ki tudi zasluži vse pozornost.

Luc Menaše je svojemu delu dal sledeči podnaslov: Bibliografski, biografski, ikonografski, kronološki, realni, terminološki in topografski priručnik likovne umetnosti zahoda v 9000 gesli. Iz tega naslova izhaja, da novi umetnostnozgodovinski leksikon zajema umetnost zahodne Evrope, da je torej upoštevana umetnost od starih Grkov do sodobne svetovne umetnosti, da pa je v gesli, ki so posvečena antiki in vzhodni Evropi najti v njem temeljne podatke. Na drugi strani pa je avtor iz razumljivih razlogov razmeroma več prostora posvetil domačim umetnikom, domačim krajem, domačim spomenikom in pisem, s čimer pa seveda še nismo dobili leksikon slovenske likovne umetnosti temveč samo prvi slovenski leksikon likovne umetnosti sploh. Iz podnaslova Menašejevega leksikona pa nadalje izhaja, da njegova knjiga ni samo biografski leksikon, da torej niso predstavljeni samo umetniki, temveč da je to tudi ikonografski leksikon, ki obravnava vse pomembnejše snovi upodobitve. Menašejevo delo je tudi topografski leksikon, saj daje pregled spomenikov po posameznih krajih. Je pa opremljen tudi z bibliografijo, s čimer je avtor opravil ogromno delo. Skratka: Menašejev leksikon obravnava vse pojme oz. vsa gesla, ki kakorkoli pridejo v zvezo z umetnostno zgodovino. Zato v njem niso predstavljeni samo vsi umetniki, domači in tuji, od najstarejših časov do danes, ne samo umetnosti zgodovinarji, temveč so prikazana tudi njih dela pa tudi bibliografija. Predstavljene so vse pomembne umetniške stvaritve, po posameznih mestih so predstavljene najpomembnejše umetnostni spomeniki. Razloženi so vsi umetnostnozgodovinski pojmi, upodobitve posameznih umetnikov itd. To pa vse kaže kako ogromno delo je opravil avtor. Leksikon izdaje so ponavadi tiskovno delo in rezultat sodelovanja več avtorjev. Luc Menaše je leksikona lotil sam in dokazal z njim ne samo svoje enciklopedično znanje umetnostne zgodovine temveč tudi izredno pripravljenost in vztrajnost, saj je za tako delo moral potrošiti ogromno energije in realizirati ideje žrtvoviti več let. Prvi slovenski umetnostnozgodovinski leksikon kot rezultat dela enega samega avtorja je

zato vreden še posebnega priznanja. Vsk, ki bo prebiral leksikon, bo ugotovil, da je napisan skop, v prizadevanju, da bi avtor pridobil čim več prostora in dal uporabnikom čim več podatkov. Če ne bi avtor uporabljal ustaljenih kritic in okrajev, bi obseg dela gotovo znatno porasel. Nadalje bo vsak prebiraec leksikona ugotovil, da je domači umetnosti in domačim krajem Menaše posvetil več prostora, kar je seveda samo hvale vredno, saj potrebujemo ne samo svetovne, temveč v veliki meri tudi domače podatke. Leksikon naj vsebuje predvsem dejstva, citate, datume, napotke piše v motto, ki ga je avtor postavil na začetek svojega kratkega uvoda. Vendar pa bo skrbnejši bralec in poznavalec umetnosti in njene zgodovine lahko vendarle ugotovil, da leksikon ne vsebuje samo stroše stvarne podatke in da ne razlaga samo suha dejstva. Podatki, čeprav skopi, predstavl

Nobena stroka ne živi samo od zunanji pomagala, temveč tudi od domačih del, je ob izidu Menašejevega leksikona na intimni konferenci pri Mladinski knjigi dejal akademik dr. France Steie. Ta pomagala so delovna (topografija, terminologija, sistematični pregledi) ali pa informativna. Med slednjimi so najpomembnejši leksikon. Slovenska umetnostna zgodovina, ki je lani obhajala petdesetletnico svojega obstoja, ob stoji kot samostojne znanstvene vede, doslej ni imela dosti domačih pomagala. Luc Menaše je s svojim evropskim umetnostnozgodovinskim leksikonom združil v eni knjigi več vrst takih pomagala in dal Slovincem to, kar potrebujejo. V tej knjigi je zbrano tisto, kar potrebuje slovenska umetnostna zgodovina in kar bi sicer potrebovala vsaka znanstvena stroka. V Menašejevem leksikonu je zbrano vse, kar je potrebno s stališča stroke, s stališča študentov, pa tudi to, kar bo koristilo vsakemu slovenskemu izobražencu, zlasti prijatelju umetnostne zgodovine. Slovenska umetnostna zgodovina je s tem delom obogatena za delo trajne vrednosti, ki je izrednega pomena tako za stroko, za vso

slovensko javnost in tudi za avtorja. Luc Menaše je svojemu delu dal sledeči podnaslov: Bibliografski, biografski, ikonografski, kronološki, realni, terminološki in topografski priručnik likovne umetnosti zahoda v 9000 gesli. Iz tega naslova izhaja, da novi umetnostnozgodovinski leksikon zajema umetnost zahodne Evrope, da je torej upoštevana umetnost od starih Grkov do sodobne svetovne umetnosti, da pa je v gesli, ki so posvečena antiki in vzhodni Evropi najti v njem temeljne podatke. Na drugi strani pa je avtor iz razumljivih razlogov razmeroma več prostora posvetil domačim umetnikom, domačim krajem, domačim spomenikom in pisem, s čimer pa seveda še nismo dobili leksikon slovenske likovne umetnosti temveč samo prvi slovenski leksikon likovne umetnosti sploh. Iz podnaslova Menašejevega leksikona pa nadalje izhaja, da njegova knjiga ni samo biografski leksikon, da torej niso predstavljeni samo umetniki, temveč da je to tudi ikonografski leksikon, ki obravnava vse pomembnejše snovi upodobitve. Menašejevo delo je tudi topografski leksikon, saj daje pregled spomenikov po posameznih krajih. Je pa opremljen tudi z bibliografijo, s čimer je avtor opravil ogromno delo. Skratka: Menašejev leksikon obravnava vse pojme oz. vsa gesla, ki kakorkoli pridejo v zvezo z umetnostno zgodovino. Zato v njem niso predstavljeni samo vsi umetniki, domači in tuji, od najstarejših časov do danes, ne samo umetnosti zgodovinarji, temveč so prikazana tudi njih dela pa tudi bibliografija. Predstavljene so vse pomembne umetniške stvaritve, po posameznih mestih so predstavljene najpomembnejše umetnostni spomeniki. Razloženi so vsi umetnostnozgodovinski pojmi, upodobitve posameznih umetnikov itd. To pa vse kaže kako ogromno delo je opravil avtor. Leksikon izdaje so ponavadi tiskovno delo in rezultat sodelovanja več avtorjev. Luc Menaše je leksikona lotil sam in dokazal z njim ne samo svoje enciklopedično znanje umetnostne zgodovine temveč tudi izredno pripravljenost in vztrajnost, saj je za tako delo moral potrošiti ogromno energije in realizirati ideje žrtvoviti več let. Prvi slovenski umetnostnozgodovinski leksikon kot rezultat dela enega samega avtorja je

lajo gotovo neko sintezo celotnega avtorjevega znanja, kažejo pa tudi na njegov pogled na snov oz. posamezne probleme, na njegove ideje in njegova spoznanja. Zato je tudi ta leksikon ne samo zbirka podatkov in spet podatkov, temveč je v njem čuti avtorjevo znanstveno osebnost in njegov pogled na likovno umetnost. Menašejev Evropski umetnostnozgodovinski leksikon bo koristen vsem; umetnostnim zgodovinarjem kot pripomoček, študentom umetnostne zgodovine in splošne zgodovine pri študiju. Koristen bo vsem, ki se zanimajo za likovno umetnost, prav bo prišel vsem izobražencem. Želimo samo, da bi predstavljal tudi izhodišče in vzpodbudo za bodoči leksikon slovenske umetnostne zgodovine. Avtorju, ki se ni ustrašil ogromnega dela in ga uspešno dovršil s tem, da je vanj vložil svoje bogato znanje, pa ni mogoče izreči drugega, kot posebno priznanje.

misli, po mogočnosti dimenzij in perspektivni konstrukciji. V začetnih delih se jasno kaže vpliv učiteljev s svojimi kompozicijami, s temnim osenčenjem in dramatičnimi potezi. Ko pa sledimo življenjskemu delu razstavljenih slik, se nam počasi odpirajo svet bo form in svetlobi, ki mi verjetno pri baročnih sodobnikih ni para. Lahko bi rekli, da je Tiepolo kot zadnji del dobe, slikar dinamičnosti. Njegove figure so živahne, njegov opus se nenehno dviga v iskanju novih dimenzij, v razsežnosti, ki ji ni meja. V scenografskih perspektivah je resnično velik, pa čeprav vidimo, da se ne osvobaja točnih shem baročnega iluzinizma. Vpliv Veronesija je močan, tako kot zasledimo pri portretnih kompozicijah nekaj Rembrandtovega. Tiepolov način slikanja je ugal in umetnik je že kot začetak komaj zmoget številna naročila. Leta 1726, star trideset let, se odpravi v Videm, potem ko so mu številna naročila dela že prinesla slavo v Benetkah, nato pa širom po Lombardiji, dokler ta leto 1750 pripelje v Würzburg, kjer ga kličejo za dekoracijo škofovske rezidence. Tu doživi slikar verjetno idealno sintezo ambienta s svojim notranjim snovanjem, kajti tu nastanejo najlepši panofij, umetnine ogromnih dimenzij, epopeja fantastične, kjer se srečajo najrazličnejša bitja v vseh mogočih arhitekturah, sproščeni v neskončnost neba. Würzburška doba kaže res raznolikost in edinstveno individualnost tega slikarja. Verjetno sta se pri tem delu srečala in se kompenzirala Tiepolo in nacrtovalec škofovskih palač, arhitekt Newmann, eden največjih nemških baročnih mojstrov. V teatraliki baročne stavbene kompozicije je Tiepolo našel najlepše okolje za svoje delo. Saj se je zdelo že v dvorcu Manin, da so bila nekatera razstavljena dela tu od zmeraja in da sploh ne bi mogla najti primernijejega okolja. Po obdobju v Würzburgu je Tiepolo nadaljeval z nenehnim potovanjem, tipičnim načinom življenja slikarjev svoje dobe, ki so delali po naročilu. Milano, Vero-

APZ «TONE TOMŠIČ» V SREDO V TRSTU

Akademski pevski zbor «Tone Tomšič» poje v dvorani Slovenske filharmonije v Ljubljani

V Trstu bo v sredo 22. decembra po več letih ponovno nastopil Akademski pevski zbor Tone Tomšič iz Ljubljane pod vodstvom dirigenta Marka Muniha. Koncert, ki ga organizira Prosvetna zveza v Trstu, bo v Kulturnem domu ob 21. uri. APZ Tone Tomšič praznuje letos svojo 25. obletnico, svoj srebrni jubilej, s katerim se lahko ponašajo le redke amaterske kulturne organizacije, še posebno na pevski zbori. Si lahko predstavljamo pevski zbor, ki 25 let koncertira po Sloveniji in evropskih državah z vsakoletnim drugim programom, kar pomeni, da je v 25 letih koncertiral izvedel petindvajset različnih programov, kar spet pomeni več kot 400 različnih pesmi? V tem času je v zboru bilo približno 800 pevcov, na več kot tisoč koncertih... Koncert APZ Tone Tomšič v Kulturnem domu v Trstu ne more izmeriti apezejevskejših števk, zgodovine in razsežnosti, kakor ne more posejati nastop, čeprav se tako blesteč in izbran, izmeriti tako bogate tradicije, ki sega kar v leto 1926. Vendar pa ta koncert ne pomeni «navadnega» koncerta, pomeni veliko več: koncert med Slovenci z najlepšimi pevskimi vokali, nastop pred izbrano, ljubiteljsko in hvalježno publiko, pomeni tudi za zbor ljubljanskih akademikov nevsakdanje doživetje. Koncertirati med ljud-

mi, ki jim je slovenska pesem še bližja kot Slovincem v Sloveniji, ki jim pomeni poleg enkratnega estetskega doživljanja tudi potrditev slovenstva, je še težja in odgovornejša naloga. Koncert APZ Tone Tomšič v Trstu pomeni postavitev koncertnega programa na tehitno več stotin poslušalcev, poslušalcev pevec in številnih glasbenih strokovnjakov, ki se s petjem ukvarjajo morda ne samo kot ljubitelji-poslušalci, ampak tudi kot pevci številnih slovenskih pevskih zborov v Trstu in okolici, dirigenti in glasbeni pedagogi. In če povemo, da je čisti dohodek koncerta namenjen izgradnji nove osnovne šole, spomenika NOV v Cerkljem, moramo poudariti pomembnost te prireditve tudi s te strani. Prosvetna zveza Trst se tako pridružuje številnim delovnim organizacijam, kulturnim ustanovam in posameznikom, ki so že prispevali ali pa še prispevajo za izgradnjo spomenika primorskemu partizanstvu. Marijan Zlobec

RAZMIŠLJANJE PO RAZSTAVI

V čem je bila velika privlačnost Tiepolove razstave v dvorcu Manin

Nad 300.000 obiskovalcev - rezultat zanimanja za umetnost ali še kaj drugega? - V tržaškem muzeju Revoltella imajo čez 250 Tiepolovih del, od katerih je bilo le okrog 80 razstavljenih v Passarianu

V dvorcu Manin v Passarianu se je že pred časom zaključila ena najbolj uspešnih prireditev zadnjih letov pri nas, razstava del beneškega baročnega slikarja Tiepolo. Število obiskovalcev je presseglo številko 300.000, kar je vsekakor rekord, če pomislimo, da je doživela razstava slikarja Mantegna v Mantovi pred časom 200 tisoč obiskov, kar je takrat, po poročanju tiska, pomnilo pravi uspeh. Kje so vzroki za tolikšno zanimanje, ali bolje rečeno, za tolikšen obisk? Ali čudovito okolje vile Manin, ene izmed rezidenčnih zadnjega beneškega doba s svojo čisto arhitekturo in parkom, ki prekriva 40 hektarjev, ali pa temno večja časa, ki zahteva v vedno našej meri razvedrilno prostega časa kakršneko vrste, organiziranega ali zasebnega izleta, spoznanje nečesa novega, čeprav bežno? Človek je imel pri obisku razstave občutek, posebno, če se je to zgodilo ob nedeljah ali praznikih, da je pri vstopu nosometnega igrišča pred začetkom važne tekme. Če dan se je razvrstilo tudi nad deset tisoč obiskovalcev. Gneča v dvoranah je bila tolikšna, da o resničnem užitju pri odkrivanju lepote Tiepolovih umetnin ni bilo mogoče misliti. Vsa ob praznikih ne. Seveda ni vse ljudi gnalo sem samo zanimanje za slikarja. Dobri del razstave je bilo rezervirano, kupi katalog, morda izvedo (izredno zanimivo) ponatista 10 slikarjev, nato pa se je porazgubil po parku ali po okoliških izletniških točkah in gostilnah. Občutek sem imel, da smo zares v dobi tehnologije, hitrih premikov in rastočega standarda. Tujec je bilo zelo veliko, veliko je bilo sicer tudi ljudi z resničnim zanimanjem, s knjigami v rokah in zatopljenih v debato. Tu so bili tudi Nemci in Avstrijci, Jugoslavnici in Švicarji, sami ali v organiziranih grupah, s plačanim spremljevalcem, ki je držal na pamet razlage in komentar k slikam, pri tem molil ostale navzoče, ki bi radi malo zbrano, pritegnili pa pozornost drugih, ki so se lahko pridružili, če so razumeli jezik ali kakorkoli obrirali tuje po njihovih značilnostih. Na trgu in ulicah vsenaokoli je bilo parkiranih tudi do sto avtobusov. Vreme je bilo razstavi naklonjeno. Verjetno bi se izplačalo privedeni čas podaljšati, zaradi zapadlih rokov zavarovalnic in datumov vrnitve slik posameznim privatnim lastnikom pa to ni bilo izvedljivo. Pač podaljšana je bila za kratko dobo, toda nekaj slik, last muzejev Združenih držav, so morali že vrtniti in so na stenah viselo samo še sicer odlične, barvne reprodukcije, ki so nam postredovale vrednost slikarja.

Tiepolo je eden zadnjih, če ne zadnji, izmed «koloristov» beneške šole. Četudi ne dosega mojstrov svoje dobe, je vendar pustil za seboj izredno številno zapuščino poslikanega, originalnega po za-

na, Benetke, nazadnje Madrid, kamor ga klicé I. 1762, španski vladar Karel III. na dekoracijo kraljeve palače. S Tiepolom sodelujeta pri tem delu, kot pri mnogih drugih, sinova LORENZO in GIANDOMENICO, slednji slikar izredne nadarjenosti čeprav ne doseže očetove veličine. Tu ostanejo do mojstrve smrti, ki ga zaloti pri delu osem let pozneje. Zadnja, španska doba, je brez dvoma doba zrelosti. Slikar doživlja nenehne dvorne intrige, kažejo se začetki neoklasicizma in zav-

(Nadaljevanje na 6. strani)

4. ABONMAJSKI CONCERT GLASBENE MATICE

HAENDLOV ORATORIJ «MESIJA» V IZVEDBI «CONSORTIUM MUSICUM»

Dirigent Mirko Cuderman - Ansambel deluje od l. 1968

Danes popoldne bo prvi nastopil v kulturnem domu v Trstu — in sploh v Trstu — ansambel «Consortium Musicum» iz Ljubljane, ki ga vodi mirko Cuderman. Ansambel že poznamo po njegovih nastopih v Gorici ter po lasavskih kritikah v časopisih, marsikdo pa ima gotovo doma tudi katero od njegovih plošč s slovensko namerno glasbo; ansambel je namreč posnel že sedem plošč v zbirki «Musica sacra slovenica», «Consortium musicum» je vokalno-instrumentalna skupina, ki jo sestavlja: jo po eni strani zelo dobri instrumentalisti — meo njimi so tudi priznani koncertantje — po drugi pa zelo skrbno in natančno uveljavljen zbor, ki je nekako specializiran prav v izvedbi nabožne glasbe. Celotno glasbeno tlo zvenci enotno in prepričljivo, za kar gre zasloga dr. Mirku Cudermanu. Cuderman je diplomiral na univerzi na Dunaju, kjer je študiral tudi dirigiranje, kompozicijo in orgle na tamkajšnji glasbeni akademiji. Med drugim je bil že dirigent zbora v ljubljanski stolnici, leta 1968 pa je ustanovil «Consortium musicum». Z njim je nastudiral že mnogo skladb in priredil vrsto koncertov in snemanj tako za radijske programe kot za plošč. Repertoar ansambla obsega Schützov «Božični oratorij», Haydnovo «Missa in tempore belli», Bachov «Pasijon po sv. Mateju», Jankovičovo «Maša», Satterjevo kantato «Jeftejeva prisaša», Verdijevo in Mozartovo «Rekviev», Brahmsovo «Nemški rekviem» in seveda Haendlov oratorij «Mesija», ki ga bomo poslušali na današnjem koncertu. O tem Haendlovem oratoriju je mogoče razpisati se na dolgo in široko, toda še tako izbrane besede bi se še vedno zelo malo približevale resnični lepoti te mojstrovine. Zaradi današnje priljubljenosti, da ga tudi slišimo, pa bom tu navedel od njem le nekaj podatkov. Oratorij je napisal za štiri vokalne soliste, zbor, klavir, celo orgle in orkester. Nastal je v ptih dvajsetih dneh med avgustom in septembrom leta 1741, prvič pa bi ga izvajali 3. aprila 1742 v Dublinu. Delo je doživelo nepopisno uspeh, tako da ga je Haendel odletel dirigiral v Londonu vsako leto do smrti leta 1759; običajno je pri tem sam igral na orgle.

Mirko Cuderman

Oratorij «Mesija» sloni na odlomkih iz stare in nove zaveze, tako urejenih, da opisujejo življenje Odrešenika; pripovedovanje se razpletja v treh delih: prvi del napoveduje Kristusov prihod in slavi njegovo rojstvo; drugi del obravnava Kristusovo trpljenje, njegovo smrt in vstajenje; tretji del se o-

brača v bodočnost, razmišlja o poslednji sodbi in večnem življenju ter poje slavo Odrešeniku sveta. V vsakem delu se lepo vrstijo recitativi, arije in zborovski odlomki; posebno petje zbora zelo učinkovito spremlja vsebinski razplet; tako lep zborovski prehod je na primer tisti iz prvega dela «Deje rojeno je nocjo», najznamenitejša pa je gotovo «Aleluja», s katero se konča drugi del. Ob tem odlomku je sam Haendel rekel: «Zdi se mi, da vidim pred sabo vsa nebesa in samega Vsemogočnega.» Ob prvi londonski izvedbi oratorija «Mesija» leta 1743, je kralj Jurij III, ki je prisostvoval izvedbi, takoj po prvih akordih «Aleluje» vstal, kot bi poslušal veličastno himno, in z njim je vstalo vse spremstvo ter stalo do konca tega odlomka. Odtlej so poslušalci ob «Aleluji» vedno vstajali in marsikje velja ta običaj še danes. Janko Ban

Baročni dvorec Manin v Passarianu, zadnji sedež beneškega dože, kjer so organizirali antološko Tiepolovo razstavo

Zakaj tako različen uspeh dveh trilogij?

(Primerjava med «Ukano» in «Žrtvami»)

Trilogija Žrtve je v marsičem sorodna trilogiji Ukana; deli sta izšli skoro istočasno, obe se ukvarjata z vojnimi obdobjem vendar je Ukana doživela večji uspeh, bila je celo ponatisnjena medtem ko o Žrtvah skoro ni čuti. Razloge za večji prodor Ukane v javnosti dojemamo če deli primerjamo. Največji razlike med obema romanoma sta v času in prostoru dogajanja: Ukana se začne po razslu Italije, zajema vso zahodno Slovenijo in seže še preko zmage, Žrtve pa je zemljepisno omejena na Poljansko dolino in časovno nima tako zgodovinskih ključnih mejnikov. Ti dve razliki sta najbolj očiti, a ne bistveni. Žrtve se ločijo od Ukane približno tako, kot se specialka loči od zemljevida v velikem merilu, deli sta postavljeni v dve različni dimenziji. Ta razlika prihaja od izraza najprej v nastopajočih osebah: v Svinetovnem romanu so osebe skrbno izbrane, dvojnika Primož-Vojko in Ana so središče dogajanja, in okoli teh dveh žarišč

predstavljajo general, Ropnik in Novljan. V Žrtvah predstavlja Nemec financar, gestapovci so Odranena bitja, kot so nedosegljivi tu di partizanjski vrhovji; bataljonski komandant je še izredna osebnost. V Žrtvah nastopa približno stotina oseb, ki so si med seboj sorodne in zato politično razlikovane povzročiti med njimi tem večje napetosti. V Ukani najdemo več opredeljene osebe, ki so se odpovedale svojih preteklosti, ki živijo v prepričanju na zmago in za katere je normalno življenje le spomin ali sen. V Žrtvah pa so ljudje še vsi tesno povezani z okoljem, zakoreninjeni v svoj življenjski prostor, prepričani, da jim svetovni vihar ne bo mogel do živega. Strah pred odtičitvijo, pred jasno opredeljitvijo visi nad vsemi in v to vdušje se prepletajo osebne zamere, nejasne vesti o svetovnem dogajanju in o partizanih ter posamezne osebnosti nastopajočih.

Kavčič prikaže te osebe v pomembnejših trenutkih in tedaj, v malenkostnem časovnem presledku, v hipu negotovosti, naniza toliko misli, občutkov in spominov, da napolji z njimi tudi po več strani, a hkrati poveže niti dogajanja, dopolni sliko osebe in vsakikrat seže malo globlje k njenemu izvoru, proti njenim mejam.

S tem avtor Žrtv nadomesti ozkost okvira z globino in z gostoto mreže odnosov med prebivalci doline, a s tem tudi obremeni pripoved in branje postane težje, napornejšee. Vtis, ki ostane v bralec, je precej mračen: osebe skupaj zamaš uskladi osebne interese z interesi skupnosti, protislovja jih imajo v svoji oblasti, skoro nihče od njih ne izbira protislovno svoje poti. Pogonska sila dogajanja v Žrtvah je ravno v teh prenikajočih, v njihovem iskanju svojega mesta, ki je zaradi nejasnosti dogajanja iz-

ven doline vedno negotovo. Vzdušje v Ukani je vedrejšee, cilji so jasni, predvsem pa je v glavnih osehah nekaj svetlejšega, žlahtnejšega, kar nas priteguje in sili, da ves čas pridržujemo dih nad usodo življenjske niti dveh glavnih junakov, ki sta nosilca tolikih vrednot. V Žrtvah te napetosti ni, oziroma ni ene ampak sto napetih nit, ki si tako tesno druga ob drugo, tako prepletene, da vemo, da se ne bodo nikoli vse pretrgale. Zato nas tudi manj prizadene, ko se katera izmed njih dejansko utrže in zato tudi ne more biti pravzega konca, ker bistvo je zaplet celote in zakon, po katerem se to vrši. «Pomanjkljivost», ki je vzrok manjšemu uspehu Žrtve je verjetno ravno v tem; v stvarnosti in v globlji prikazanih oseh; nobene ne bi želeli posnemati, ker nas vse preveč spominjajo na lastno izkušstvo, na neresena protislovja in na zgubljene bitke Pavel Stranj

KAM GRE POEZIJA DANES?

Poiščite odgovor v Pesniških listih. Izdajata jih Založništvo tržaškega tiska in Založba Lipa. VSE JE NA PRODAJI Samo pesniški listi so skoraj zastojlj! po 500 lir, letna zbirka osmih avtorjev pa 4000 lir. Ostanite mladi, živite dlje! Naročite se na Pesniške liste! Ob koncu letnika 1971/72 boste prejeli še zbirno skatlo iz lepenke in kovine. Izšlo so že pesmi FILIPA FISCHERJA in TONETA KUNTNERJA. NAROČILNICA ZALOŽNIŠTVO TRŽASKEGA TISKA, Trst, Ul. Montecchi 6. Poštni tekoči račun 11/5374 Neprekljono naročam letnik 1971/72 PESNIŠKIH LISTOV (8 števil) Naročnino 4.000 lir bom poravnal s polnično, ki jo bom prejel s prvo številko. Ime in priimek Natančen naslov Datum Podpis

OB 30-LETNICI II. TRŽAŠKEGA PROCESA

Prizgali so iskro upora proti fašizmu

Iz pripovedovanja in zapiskov Alojza Besednjaka

XXI.

Ob drugi uri popoldan so prišli ponovno pome. Ko so me štirikrat močno udarili po vikljenih rokah, sem se čutil bolečine. Potem sem otrpanil. Bilj so me še naprej, a nisem več čutil bolečin. Potem so mi roke obrnili in udarjali po njih. To se je ponavljalo po vsem telesu. Postal sem ena sama oteklina in nato modrica. Tako sem omedlel in padel kot snop. Z malo vode po obrazu so me spet spravili k sebi pa čeprav je toliko, da sem komaj dihal. Tako je trajalo do druge ure ponoči. Ko sem vprašal vode, mi je niso dali. Potem so me odveli do celice, me pomiril vanjo in zaprti za mendo.

Znael sem se med nekaterimi tovaršiji, ki so bili prav tako zaprti zaradi političnega udejstvovanja. Preden so me spravili v celico, so tovaršije pobrali vse do skorjete kruha, da mi ga ne bi morda dali. In niso mi mogli pomagati. Saj ob bolečinah se ust nisem mogel odpirati. Vodo sem arkal skozi zobe. Moje celjosti se niso razcepile. Na vratu sem imel eno samo otekelo gmoto. Roke so mi tako otekle, da je bila njih debelina za štiri prste visoka. Da ne govorim, kakšen sem bil po vsem telesu, ker se nisem mogel sam videti od bolečin. Bil sem nepregiben.

In taksnega so me zjutraj ob osmih pet odveklj v peto nadstropje, v tisto zasliševalnico, ki je ne morem pozabiti vse življenje. Spet isti obrabi kvesturinov, spet ista vprašanja, samo udarci in njihova okrutnost večja. Tako so me neprestano tolkli do kake 10. dopoldne.

Nato sta prišla kvesturina Lo Castro in Perla. Nekaj so se posvetovali. Potem so pripeljali enega zaporovnika in me soočili z njim. Ko me je zagledal, je dejal: «Lojze, izdani smo! Ni se kaj upirati, vse vedo.» Dal mi je razumeti tudi, koliko vedo. Da vedo o sestanku pri Briških, pri železnih vratih in na Repentabru. Torej o vseh naših pomembnejših sestankih.

Molal sem, njeja pa so odpejali. Pustili so me tako do 14. ure. Razen vode nisem dobil ničesar. Šel je h koncu že drugi dan, ne da bi bil kaj jedel. Začeli so znova. Isti postopek s soočanjem. Od bolečin zares nisem več mogel govoriti. Ponovili so postopek in spet odnesli vso hrano tovaršev v celici, da mi morda ne bi dali skorje kruha. Trejlega dne so mi spet kazali slike in me tepli. Slike vseh tovaršev so mi pokazali, toda Negrijeva ne. Trejto noč, ker od bolečin nisem mogel spat, sem razmišljal o Negriju, kaj ni bilo v redu pri njem. Pa nisem prišel do kakega zaključka. Četrtega dne so mi pokazali zapiskne, na katerih so bile zapisane izjave o našem delovanju. Priznal sem toliko, da sem sicer Pinka poznal, a le toliko, ko je k nam prihajal njegov oče po vino. Enkrat, da je bil prišel z njim tudi sam Pinko in ko sva se pogovarjala v kleti, sem mu povedal, da sem komunist.

Tedaj so računali, da bom počasi vse povedal. Pa so se zmotili. Na vprašanje, kdo je bil naš voditelj, sem se odločil in jim kar naravnost zabil: da je bil naš vodja Andrea Negri. Takrat so pričeli tako neustojljivo tepeti, da so me zbilj na tla in tako hčali, brčali in teptali, da od bolečin nisem več vedel zase. Zgubil sem zavest. Obili so me z vodo, me postavili na stoj ter dejali, da Negri nima ničesar opraviti s tem. Ker sem molčal, so nadaljevali z okrutnostjo in pretepanjem. Pado je po meni z vseh strani. Oni so šli kot prejšnje dni na kosilo in po vrnitvi spet isto tudi četrtega dne popoldne.

Tokrat je bil v zasliševalnici sam kvesturini Colotti, ki mi je grozil, da me bodo mučili do smrti, če ne bom hotel govoriti, da ima on za to že «karto blanko». Moje razodnitje je bilo skoraj konce in ko sem videl odprto okno, mi je šinila misel, da bi se vrgel s petega nadstropja, ampak prej bi vrgel Colottija. Menda mi je to misel razbrljal na obrazu in mi odpljunil v lice. Za uklenjenimi rokami sem se vrgel nanj in ga z vsjo močjo, ki sem jo še zmogel, potikal proti odprtemu oknu. Naenkrat sem od zadaj na glavi začutil močan udarec, pa še enega in nisem več vedel zase. Ko so me spravili k zavesti, so hoteli vedeti, zakaj sem se spravil nad Colottija, zakaj bi bil tudi sebi vzel življenje. Odgovoril sem, da s pretepanjem kažejo svojo izobrazbo, s pljuvanjem in obraz pa svojo široko opevano dvatisočetno kulturo. Tedaj pa je Colotti začel tajiti, da bi bil pljuval. In spet so me zveržinsko pretepli, mi odpleli hlače in spovlilo vtaknili na rob predala pisalne mize, ter predal zapirali. Zraven so me še z iglo zbadali, da sem iz ene nezavesti padal v drugo nezavest. Naravnost zveržinsko. Tako sem bil zdelan, da mi je preostajal le še zadnji izid.

Tedaj so menda sprevideli, da od mene ne bodo izveкли ničesar. Zaprti so me v samico za dva dni. Dajali so mi samo mleko, ker drugega nisem mogel zaužiti. Potem so me puščali tudi na zrak na jetniškem dvorišču v Coronu. Tu sem se srečal s Pinkom. Prvo, kar me je vprašal, je bilo, koliko jih je z mojega terena zaprtih. Odgovoril sem mu, da kar vidi. Potem me je spraševal po Vandolini, če je tudi ona v nevarnosti. Z moje strani sem rekel, da ne. Posvaril me je, da bom moral še tajiti, ker da me bodo verjetno še zasliševali in trpinčili. Na moje vprašanje, če ve, kdo je pel o orožju, je rekel: «Ta je dolga, Lojze. Jaz ne, to veš sam, da ne!» Tudi jaz ne. On pa spet meni: «Dober si, Lojze, jaz te nisem bremenil, ne izdal, dobiš v celico sporočilo o stvari, kako stoji.» Od razdeljevalca hrane sem kmalu dobil prvo Pinkovo sporočilo: «Orožje zunaj, mene imajo že v rokah, skušaj utajiti svoje. Drži se in za vsako ceno skušaj obvarovati zvezo za Gorisko. Z moje strani te bom skušal razbremeniti, kolikor bom mogel. Listek prečitaj temeljito in ga sežigi!»

Pri drugem srečanju «na zraku» v Coronu mi je Pinko povedal, kdo ni zdržil pri zasliševanju glede orožja. Spet je vprašal po lini in se zanimal za ključ veze. Razložil sem mu, da ina ni v nevarnosti, da je bila zveza vzpostavljena (glede orožja) s tov. Feučem, ki je zdržal pritisk in da naj bo glede tega brez skrbi. Feuč je namreč vedel vse glede priprav na oborožen boj. Ni izdal ničesar, kar se je na terenu pripravljalo, le potolži mi je, da so ga zaradi mene pošteno tepili, češ da sem ga jaz naučil molčati.

24. septembra leta 1940 so me spet zaslislali na kvesturi. Tokrat so prinesli predme vse zapiskne, ki so se nanašali na moj sektor. Hoteli so izsilili od mene priznanje, da sem bil vodja za vzdrževanje zveze med Trstom in Gorico prek Krasa ter da sem o orožju in pripravah na oborožen upor tudi poročal na sestankih. Odočno sem vse zaničal. Zato so me znova zveržinsko mučili vsak dan do 12. oktobra, ko so me spet pripeljali v Coronu. Tovarišji, ki so me poznali, so mislili, da so me ubili. Ob srečanju s Srebrničem me je leta začenud vprašal: «Kaj si to ti, Lojze?», ker me na jetniškem dvorišču ni takoj prepoznal. Tako so me na zaslišanjih zdelali. Potem je še rekel: «Da, saj razumem, saj smo tu mislili, da so te ubili, ker smo zvedeli, kaj tam delajo s teboj!»

V Coronu sem dobival sporočila, kako zunaj poteka naše delovanje. Zena mi je bila prinesla listek s sporočili, da se je pri nas doma zglsil najprej Oskar Kovadž, potem pa tudi Anton Velušček - Matevž, ki je po navdilih CK KP Slovenije prišel na Primorske organizirat splošno ljudsko vstajo. Ker ga tovaršji zunanji niso poznali, je nas v zaporu prosil, naj mu damo poverljivo, da bo nadaljeval naše delo. Ko sem to povedal Pinku, je vzradosen dejal, da Matevža pozna ter da je vse v redu, da nas trudi naj zamani, da bo Primorska v kratkem vstala in enotno stopila v oborožen boj za osvoboditev.

Po izreku sodbe — mene so obsodili na 30 let zopora — so nas razmestili, ene so odvneli na morište, druge pa v razne jete po Italiji. Tudi tam nismo mirovali. V San Gimignano, kjer sem bil zaprt, samo komunisti obeh narodnosti prepevavali tiste, ki niso bili nash idej, da je edina naša pot prava za delavski razred, za delovne ljudi. Nekateri smo pridobili za našo stvar. Ob kapitulaciji Italije, ko so nas izpustili, so nam zavidali tudi drugi. Vendar sem jaz poptel in nadaljeval začeto delo v naših krajih. Izvolili so me takoj za sekretarja vojnega področja gornje Vipavske. Toda nisem imel sreče, da bi deloval med svojimi ljudmi. Ob pozivu Branika, 15. februarja leta 1944, so me zalotili Nemci in me odpeljali v taborišče. Vrnil sem se 20. aprila 1945. leta in si vse do upokojitve prizadeval na vseh področjih za napredek in razvoj naših krajev. Menim, da smo v marsičem uspeli in želim bi, da bi tudi današnji mladi ljudje te pridobitve znali pravilno oceniti.

Iz zapiskov in pripovedovanja sestavlil: DJ. PLANJAVEC

UGOTOVITVE STROKOVNJAKOV IN USTREZNI ALARM

Naš čudoviti plavi Jadran najbolj onesnaženo morje

Sredozemsko morje, ki je med drugim značilno tudi zaradi turizma, ki se ob njem razvija, bi moglo v kratkem postati odvratna mlaka

Statistika pravi, da je sredozemski bazen najpomembnejše turistično področje na svetu. Res je, da je Kalifornija v ZDA s tega vidika bolj kot nekaj kislota. S tem se je zdravje tega čudovitega jezera nekoliko popravilo, ni pa še povsem v redu. Z vodami Sredozemskega morja in še posebej z vodami našega Jadrana je nekaj podobnega. V smislu blejskega primera bomo navedli podobna dva primera, ki veljata za vse Sredozemsko morje ter za naš Jadran. Sredozemsko morje je v svetovnem merilu razmeroma majhno morje, vrh tega je tudi zaprt. Gibraltarska ožina meri je 14 km, kar je mnogo premalo, da bi se vode sredozemskega bazena dovolj sprepeščevale kot tudi pravijo nepravilno voda. Po nekaterih računih se površinske vode Sredozemskega morja temeljito sprepeščijo z bolj svežimi vodami Atlantika v 80 letih. Ker bi to bilo premalo, vršča med najpomembnejše tovrstne dejavnike na tem področju. Celotno nekatero dežele severne Afrike začenejo postajati turistično zanimive, kot na primer Alžirija, Maroko in drug. v tem je na vzhodni obali Sredozemskega morja Libanon tipična dežela tujskega prometa, ki je osnovna dejavnost dežele. Če pri vsem tem pomislimo še na to, da vse te države, ki smo jih našli, vidijo v nadaljnjem razvoju tujskega prometa eno svojih najpomembnejših ekonomskih dejavnosti, se zdi skoraj neverjetno, kako prav te države neogovorno ravnanje z osnovo te dejavnosti, z morjem. Če bi Sredozemlje ne imelo svojih morij in obal, bi zagotovo ne bilo tako privlačno kakor je. In Sredozemsko morje je, kot zatrjuje strokovnjaki, bolno.

Pred nekaj leti se je govorilo, da je Blejsko jezero bolno, ker da ima le površinski odtok, ali točneje, ker deteka in odtoka voda le na površju, globoinske vode pa stagnirajo in se zasmrajajo. Potem so našli rešitev v tem, da so dotekajoče vode s cevmi dovajali v globine, da so se te kolikor toliko razgibale in dobile nekaj kisika. S tem se je zdravje tega čudovitega jezera nekoliko popravilo, ni pa še povsem v redu. Z vodami Sredozemskega morja in še posebej z vodami našega Jadrana je nekaj podobnega. V smislu blejskega primera bomo navedli podobna dva primera, ki veljata za vse Sredozemsko morje ter za naš Jadran. Sredozemsko morje je v svetovnem merilu razmeroma majhno morje, vrh tega je tudi zaprt. Gibraltarska ožina meri je 14 km, kar je mnogo premalo, da bi se vode sredozemskega bazena dovolj sprepeščevale kot tudi pravijo nepravilno voda. Po nekaterih računih se površinske vode Sredozemskega morja temeljito sprepeščijo z bolj svežimi vodami Atlantika v 80 letih. Ker bi to bilo premalo, vršča med najpomembnejše tovrstne dejavnike na tem področju. Celotno nekatero dežele severne Afrike začenejo postajati turistično zanimive, kot na primer Alžirija, Maroko in drug. v tem je na vzhodni obali Sredozemskega morja Libanon tipična dežela tujskega prometa, ki je osnovna dejavnost dežele.

Danes pa je vse to odpovedalo, ker Pad, Rona in druge reke z evropske celine ne prinašajo v morje kisika, kot so ga prenašale nekoč, pač pa prinašajo v morje le strupe, ki jih vsebujejo odpadke vode tovarn in mest, v katerih je veliko nerazgradljivih deterženov, barvil in drugih kemičnih elementov iz neštetihi tovarn in obratov, da ne govorimo o odpravih vodah večjih in manjših mest, ki nosijo v reke že tako koncentrirane količine strupov, da so na primer v nekaterih predelih že zelo redki vodni tokovi, v katerih še zasledimo kaj živga. Da zadeva, o kateri govorimo, ni

tao preprosta, so poudarili strokovnjaki, ki so se letos poletje sestali na Malti in izrekli zelo ostro obsodbo. Izvedenci desetih sredozemskih držav so se lotili načrtja za sporazum o kontroli zasmrajavanja Sredozemskega morja. Skoraj 200 strokovnjakov proučuje sedanje stanje in hkrati išče možnosti, kako rešiti, kar se rešiti da. Posebno velja to za nekatera področja v severnih predelih Sredozemskega morja, konkretno za severni Jadran in za področje od Livorna pa do španskih meja na severnem Tirenskem morju.

Na vsem Sredozemskem morju je morje najbolj zasmrajeno v našem in v Benekem zalivu. Sicer smo že letos spomladl doživel pri nas nekakšen sok, ko so oblasti prepovedale kopanje v morju, ker je bila voda preveč umazana. Toda strokovnjaki pravijo, da so vode veliko bolj zasmrajene, kot javnost ve. Mnogi namreč molčijo, ker bi ne hoteli šokovati turististi ali kake drugi sorodni dejavnosti.

Nič bolne ni na področju Genova in Marsella v Franciji. Podrobne analize pravijo, da je voda tako zasmrajena ali zasturljena, da smere daleč prekašajo dovoljene nivoje.

In kdo je najbolj kriv za vse to? Rekli smo že, da odpade glavna krivda na mestne odpake in industrijo. Toda katera industrija je glavni krivec? Strokovnjaki pravijo, da pade glavna krivda na kovinsko in tekstilno industrijo, nadalje na industrijo usnja ter na papirno industrijo, da ne govorimo o tovarnah umetnih gnojil in tovarnah, v katerih proizvajajo detergente, sredstva proti mrčesu in razne herbicide, skratka o kemični industriji.

Še in če bi se dalo o tem govoriti, tuda menimo, da bo dovolj že to, kar smo rekli, da je namreč Sredozemsko morje najbolj zasmrajeno morje na svetu in da je severni Jadran najbolj zasmrajeno področje Sredozemskega morja. Ob tem sicer nekateri pravijo, da so določeni krogi preveč občutljivi in da so zbudili alarm po nepotrebnem. Toda tudi če je to res in čeprav se nam sdi, da je zares nemogoče, da bi čudovita sinjava Jadrana bila zasmrajena, raje sprejmemo pregoden preplah kot pa preporno ugotovitve dejanskega stanja, iz katerega ni več rešitve.

TIEPOLO

(nadaljevanje s 5. strani)

Dore Klemenčič: «BOLNICA FRANJA» Cerčno — moja rodna domacija! In bolnišnica Franja, partizansko čudo, ki za Cerkljane ni bila nobena skrivnost, a vendar varna pred izdajstvom. Zdi se mi lepo in pravično, da dobi Cerčno novo šole kot povračilo najmlajšim za žrtve staršev, a hkrati spomenik za zvestobo. France Bevč

Vid Vremec: Delavsko gibanje v slovenski Istri 1926 - 1934

Sestanku so prisostvovali Ernest Vatovec, Nazarij Vatovec, Lado, Angel Pobege, Avguštin Pečarič, Ferdinand Tedeško in še nekateri drugi. Ernest Vatovec je seznanil prisotne o prejetem navodilu iz Pariza, da je potrebno do nadaljnjega razpustiti organizacijo in prekiniti vsak stik s tržaškimi «sviljivimi obiskovalci». Tako so tudi storili. Med seboj je ostalo povezano samo ožje vodstvo zaradi nujnih potreb. (34)

Dogodki so medtem šli svojo pot. Julija leta 1933 je obiskal E. Vatovca vodilni piranski komunist Lorenzo Vidali. Šele tedaj je prišel iz zopora, brezposeln in brez sredstev za preživljanje. Zivel je v skrajni bedi. Pogovorila sta se o razmerah, Vatovec mu je obljubil nekaj pomoči v hrani. Preden sta se poslovila, sta odšla še v gostilno pri anarhskem kržišču na kozarec vina. Sedela sta pri svojih mizi. Pri drugih je bilo več ljudi iz kopske okolice, Milij in drugod, med njimi je Vatovec spoznal nekaj komunistov. Vatovec je opozoril svojega gosta, naj se jim ne približa, toda pred odhodom se je Vidali nekemu znancu bežno pred-

stavil pod svojim imenom. Ta napaka ga je stala poznejšo aretacijo.

Z aretacijami so začeli čez približno leto dni. Zajele so Čezarje, Pobege, Bertolke in ostale bližnje kraje. Do februarja leta 1934 so odvneli v tržaški zapor Coronu okrog štirideset oseb. Slednja je dolga policijska preiskava, med katero so nekateri hudo preteplani, nekaj pa so jih tudi izpustili na svobodo. V obzornici je med drugim pisalo, da so na Koprakem odkrili komunistično skupino, ki je obnovila delovana komunistične stranke Italije in širila njeno ideologijo in «subverzivno dejavnost». Nato so bili po obravnavi pred posebnim sodiščem v Rimu 30. januarja leta 1935 obsojeni: Ernest Vatovec na dvajset let, Nazarij Vatovec na osem let, Vital Vatovec (v odsotnosti) na sedemdeset let (vsi trije bratje iz Čezarjev — op. ur.), Lorenzo Vidali iz Pirana na deset let, Ferdinand Tedeško iz Pobege na sedem let, Josip Bolčić iz Skoflj na tri leta, Anton Čač iz Korošev na tri leta, Angel Pobege iz Pobege na pet let, Benjamin Pobege iz Pobege na tri leta in Romeo Zidarčić iz Pobege na tri leta zaporne kazni. (35)

Pred tem dogodkom je bilo območje slovenske Istre in Julijske krajine prizadeto še z drugim policijskim prodorom v strankino organizacijo. Bil je oktobra leta 1933, ko je Antonija Vatovecova izročila Avguštinu Furianiču zdajno pošeljko iz Pariza. V njej so mu naročali, naj obišče strankine člane v Sesljanu pri Trstu, Vipavi, Postojni, Ilirski Bistrici in na Reki. Ko je Furianič prišel v Vipavo, je izvedel, da so aretirali komunisti Ignaca Ferjančiča. Ob taki novice je postal vznemirljen. Takoj je odpotoval v Postojno in Ilirsko Bistrico, kjer se je dogovoril o nadaljnjem postopku za obvarovanje organizacije pred aretacijami. V Čezarjih je takoj obvestil Nazarija in Nikolaja Vatovca o nastalem položaju. Brž ko je prestopil svoj hišni prag, so ga aretirali karabinerji in policisti v civilu. Ze istega dne so ga odvneli v

KRIŽANKA

A crossword puzzle grid with letters A-M and numbers 1-12 indicating starting positions for words.

VODORAVNO: 1. vrtnje oblacilo — s preten cirkušni telovalec, 2. predalnik, črkvnik — enocelni organizem, 3. najvišja gora v Turčiji — eden od Sokratovih tožilcev — kemični znak za nikelj, 4. popularna nemška filmska igralka (Karin) — norveški poletni raziskovalec (Fridtjof) — zmikavt, 5. središče vrtenja — važno živilo — znameniti francoski pisatelj tragedij, Molierov sodobnik (Jean), 6. glasbeni interval — reka, ki teče skozi Muenchen, 7. rojstno mesto italijanskega pesnika Alfierija — priletovite vlade pri imenovanju novega diplomatskega predstavnika, 8. teoretična postavka, še ne dokazana trditve — poljski pridelek — kemični znak za cezij, 9. dolga doba, obdobje — veletok v Južni Ameriki, ki se v širokem ustju izliva v zaliv La Plata — največji morski sesalec, 10. medmet — ime slovenske pisateljice Mihelc — pastirska pesem, 11. vodna pregrada iz kolov — pastirska staja po planinah, 12. bog smrti v grški mitologiji — sredozemska okrasna rastlina. NAVPIČNO: A. slikarska galerija v Madridu — glavno mesto balkanske države, B. grški otok v Dodekanesu — sivost, C. želatina iz alg — Zenoova filozofska šola — kemični znak za tantal, D. planina v Makedoniji — predsednica izraelske vlade (Golda) — otok v Irskem morju, E. časopisni prispevek — pripovedno pesništvo, F. tiskovna agencija SZ — francoski revolucionar, ki ga je ubila Charlotte Corday, G. kratica za «avtonomno pokrajino» — glasbeni znak — ime slovenskega pisatelja Murnika, H. značilna slovenska pokrajina — mesto v Indiji, znano po mavzeju Taj Mahal — igrarna karta, I. slovenski gledališki in filmski igralec (Ali) — ime francoskega misleca Descartes, J. ožek prehod, tesen — Lumino število, K. bistvo, vsebina, narava — klica, poganjek — loščilo, L. medmet bolečine — največji levi priok Donave — globoka nezavest, M. reka na Aljaski, pritok Yukona — pripadnik iz Indije priseljenega ljudstva, navadno brez stalnega bivališča, N. votla mera — začetek dirke. RESITEV PREJŠNJE KRIZANKE: 1. sirota — zmeda, 2. antracit — ester, 3. zar — jerebi — Ada, 4. optj — Tisa — smer, 5. racak — atletika, 6. ID — Darce — etan, 7. Erna — stot — B(edrich) S(metana), 8. Tamatave — Sumac, 9. Amin — Baku — Tita, 10. les — rezilo — Nil, 11. obara — arabeska, 12. narek — Lanark.

HOROSKOP Veljaven od 19. do 25. decembra 1971

OVEN (od 21. 3. do 20. 4.) Ta tedna vam ni prinesel veliko zadoščenj, od vas pa bo zahteval tudi veliko naporov. Na vas pa je, da boste znali svoje dejavnosti primerno uskladiti, da bi ne šli čez mejo in vse pokvarili. Tudi v čustvenih zadevah boste imeli srečo in vendar ne boste zadovoljni. Ne bi bilo napak stopiti na kontrolni pregled. LEV (od 23. 7. do 22. 8.) V splošnem bo eden dober, morda tudi zelo dober, če boste znali ugrabitve pravilno pot med željami in dejanskimi možnostmi. Možna je večja napaka, ki pa je morate takoj priznati in jo popraviti. To bo močno vplivalo tudi na družinske razmere, kjer bo prišla do izražanja napetost, za katero ste sami krivi. Motnje v prebavi. DEVICA (od 23. 8. do 22. 9.) Ne dramatizirajte razmer, v katerih ste boste znali, pa čeprav ne bode najboljši. Uravnajte svoje izdatke tako, da ne bode šli preko vaših možnosti. Dobili boste pismo, ki vas bo močno razveselilo. Neka oseba, ki vam je bila nekoč močno pri srcu, se bo ponovno oglasila. Tokrat ne boste s tem zadovoljni. Nervoza. TEHTNICA (od 23. 9. do 23. 10.) Ne spuščajte se v novotarije, ko se niste izkoristili vseh možnosti, ki vam jih je nudil sedmi sistem dela. Srečanje s poslovnim partnerjem ali delovnim predstojnikom. To bo odločilno vplivalo na vaše delovne razmere v bodoče. Trenutna evforija bo slab svetovalec. Zdravje kar dobro. SKORPIJON (od 24. 10. do 22. 11.) Dela veliko, zadoščenj bo tudi veliko. Kljub vsemu ne boste zadovoljni, ker boste pričakovali še več. Naj vas nerazpoloženi ne zavede v pesimizem, ker bi ta bil ne le neutelečen, ampak tudi zgrešen. Svoji čustve ne obešajte na veliki zvon, pač pa skušajte svojo srečo doživljati s tistimi, ki so vam najbližji. STRELEC (od 23. 11. do 20. 12.) Tudi če se ne bo vse razvijalo tako, kot bi vi želeli, bodo razmere vendarle takšne, da bo mogla priti do izraza vaša sposobnost. Potrebna bo tudi večja odočnost, da se načeta dela primerno zaključijo. Nudila se vam bo priložnost, če se spoznate z ljudmi, ki bi vam mogli veliko pomagati. Ljubosumni boste in nervozni. KOZOROG (od 21. 12. do 20. 1.) Kdor bo pripravljen za delo, bo tudi uspel, kadar bo tudi napornim izmikal bo svojih neuspohov sam kriv. Ne zgrebite iz očij priložnosti, ki je dejansko edinstvena. Ne boste se razočarali miti v ljubezni, če v vaše zahteve in želje ne bodo šle predaleč. Tudi kar se zdravja tiče, imate vsa srečo. VODNAR (od 21. 1. do 19. 2.) Pogumno boste morali ubrati novo pot, kajti že dolgo cinate, ne da bi napravili korak naprej. Kaže, da se je določeni ciklus lahkih uspehov zaključil. V družini ali ožji družbi izredno prijetno razpoloženi, ki ga bo motila le predpramčni nervoza. Ta je večših celo prijetna. Motnje v prebavi. RIBI (od 20. 2. do 20. 3.) V poslovnem življenju boste morali biti bolj odočni, kajti nesmiselno je začeti na več straneh in nikjer priti do zaključka. Z druge strani boste morali popraviti, kar vam je ostalo nedokončano v letošnjem letu. Ne bi bilo napak tudi razčistiti neke družinske težave, da bi v novem letu bolj prosto zaživeli. Zdravje dobro.

goriške zapore. V Čezarjih in Pobegeh so čez čas aretirali še druge protifašiste. Tudi tokrat se je zavleklja policijska preiskava nad leto dni. Proces je bil 30. oktobra leta 1934 v Rimu pred posebnim sodiščem Iz obsodbe obtožencev povzemamo krajsje obrazložitve: «Tajni sestanki, zbiranje denarja za Rdečo po moč, obsežna propagandna dejavnost za širjenje glasila KSI v slovenskem jeziku Delo. Te so glavne značilnosti komunistične skupine, delujoče v Julijski krajini in posebno na Vipavskem letu 1933.»

Med desetim obtoženci na procesu so bili obojeni: Avguštin Furianič na pet let in Franco Ivančič iz Gabrovice na dve leti zaporne kazni, štirje so bili oproščeni, ostali štije iz Milij in Gorisškega na različne kazni od dveh do pet let. (36)

S tem č bila nedvomno močno prizadeta ilegarna komunistična organizacija, toda vkljub temu je ostala pri življenju, čeprav v okrnjenem obsegu, še bolj preprišana po budni posameznikov

- (34) Citirani vir Ernest Vatovec. (35) Citirani vir AULA IV. stran 277. (36) Citirani vir AULA IV. stran 268.

OPOMBA: Tole gradivo je povzeto iz zapiskov za krajevno kroniko «Slovenska Istra v boju za svobodo», ki jo pripravlja odbor pri Zvezi združenih borcev NOV občine Koper, Izola in Piran v sodelovanju z drugimi organizacijami tostran in onstran meje. Prosimo predvone komuniste in profitašiste s tega območja, da prispevajo h gradivu morebitne dopolnitve, za kar jim bomo iskreno hvaležni, s čimer bomo izpopolnili v njem še nezadostno obdelane podatke in druge pomanjkljivosti. Prispevke je treba poslati na naslov: Odbor za krajevno kroniko, Ulica OF 12, 66000 Koper. KONEC

ŠPORT ŠPORT ŠPORT

MLADINSKA ODOBJARSKA PRVENSTVA

Mladinke Bora in Sokola na prvem mestu lestvice

Odobjarsko prvenstvo mladink in mladincev je prineslo nekoliko bolj jasno sliko moči posameznih sesterk. Mladinke so pričele že s povratnim delom, mladinke pa se šele približujejo polovici prehojene poti. Pri mladincih je na vrhu lestvice ARC-Linea, v skupini A mladink Bora A, v skupini B pa Sokol.

stopili popoln. Zadnja uspešna nastopa proti Bregu A in Slogi A pa sta dobro potrdila o moči Nabrežin. Breg je sedaj drugi, Sloga B pa je prehitela Sloga A. Z zmago nad Borom B je druga postava združena šolskih športnih klubov na predzadnjem mestu. Bor pa je zadnji se vedno brez točk.

NOGOMET

Sovodenjci sredi lestvice

Poročali smo že, da je sovodenjski nogometna enajsterica dosegla v 3. amaterski ligi v zadnjem času vrsto uspešnih nastopov. S tem si je tudi precej popravila svoj položaj na lestvici.

Trenutna lestvica te skupine je taka:

Sagrado	16
Isonzo	13
San Lorenzo	12
Poggio in Falco	9
Sovodnje, Pro Monfalcone, Azzurra in Verneigliano	7
Montesanto	7
Sudest	2
Ronchi B (izven konkurence)	1

MLADINCI

REZULTATI:

Enoali — ARC-Linea: 0:3
Kras — CRDA: 3:1
ARC-Linea — Bor: 3:1

LESTVICA:

ARC-Linea	5	5	0	15:2	10
Enoali	4	3	1	9:4	6
Kras	5	3	2	10:8	6
CRDA	5	1	3	6:14	2
Bor	5	0	5	4:15	0

Mladinci obojkarji ARC-Linee nadeljivo svojo zmagovalno pot in postopoma se prepričajo odpravi najboljšega nevarnega tekmeca Enoali in končno zmago že praktično v žepu. Dobro se držijo tudi Kras. Bor je pokazal v zadnjih nastopih viden napredek, a je še vedno praznih rok.

MLADINCI

REZULTATI:

Inter — OMA: 0:2
Julia — Breg B: 2:0
UGSS A — Bor A: 0:2

LESTVICA:

Bor A	4	4	0	8:10	8
OMA	4	3	1	7:3	6
Julia	4	2	2	5:4	4
UGSS A	4	2	2	5:5	4
Breg B	4	1	3	2:6	2
Inter	4	0	4	0:8	0

Sesterka Bora A niza v tej skupini zmago za zmago. Za pelami pa ji je najboljši nevarni tekmec OMA. Ekipi Julie in UGSS A sta na tretjem oziroma četrtem mestu. Druga sesterka je na predzadnjem mestu z dvema točkama, pred najsibšo sesterko v tej skupini, Interjem.

SKUPINA B

REZULTATI:

Sokol — UGSS B: 2:0
Sloga B — Sloga A: 2:1
UGSS B — Bor B: 0:2
Breg A — Sokol: 1:2
Sokol — Sloga A: 2:1

LESTVICA:

Sokol	5	4	1	8:3	8
Breg A	4	3	1	6:2	6
Sloga B	4	3	1	6:3	6
Sloga A	5	2	3	6:6	4
UGSS B	4	1	3	2:6	2
Bor B	4	0	4	0:8	0

Zadnja izenačenost v tej skupini se sedaj pričena občutno nagibati v korist Sokola, ki je zgubil eno tekmo s Sloga B (Gaja), ker ni na-

AKCIJA ŠPORTNEGA UREDNIŠTVA PRIMORSKEGA DNEVNIKA

Športnik leta 1971

- ..... panoga
- ..... panoga
- ..... panoga

Ime in priimek pošiljatelja .....

Točen naslov pošiljatelja .....

Zgornji kupon je treba izpolniti tako, da se na ustrežajoča mesta vpiše eno, dve ali tri imena slovenskih zamejskih športnikov, ki zaslužijo po svojih dosežkih v letu 1971, da se uvrste na ta mesta.

Med udeleženci ankete, ki bodo točno navedli svoje ime in naslov, bomo izbrali lepo nagrado.

Izpolnjen anketni odrezek je treba poslati na naslov:

Primorski dnevnik — 34137 Trst,

SNEŽNE RAZMERE

Misurina	40	cm
Falzarego	80	cm
Faloria	90	cm
Marmolada	190	cm
Sappada	35 — 90	cm
Auronzo	10 — 40	cm
Nevegal	15	cm
Trbiž	40	cm
Zabnice	40	cm
Višarje	100	cm
Nevajsko sedlo	50	cm
Črni vrh	20	cm
Lokve	15	cm
Livek	20	cm
Vojsko	65	cm
Idrija	18	cm
Zaplana	50	cm
Postojna	7	cm
Velika planina	50	cm
Krvavec	50	cm
Vogel	75	cm
Ljubelj	40 — 60	cm
Kranjska gora	45	cm
Komma	80	cm
Golte	30	cm
Planica	40	cm
Ljubljana	7	cm
Pohorje	60	cm
Bovec	ni snega	

BOKS

OKLAHOMA, 18. — Bob Foster je ohranil svoj naslov svetovnega prvaka srednjeteške boksarske kategorije. S t.k. v tretjem krogu je premagal izzivalca Kellyja.

Danes zadnji odrezek za akcijo «Športnik leta»

Športno uredništvo PD bo zaključilo akcijo v četrtek

Naša letošnja akcija «Športnik leta 1971» je v polnem teku. V redakcijo je prispela več vrsta odrezkov z imeni najboljših slovenskih zamejskih športnikov, katere so poslali naši čitatelji s Tržaškega in v Gorisokega, pa tudi iz Jugoslavije.

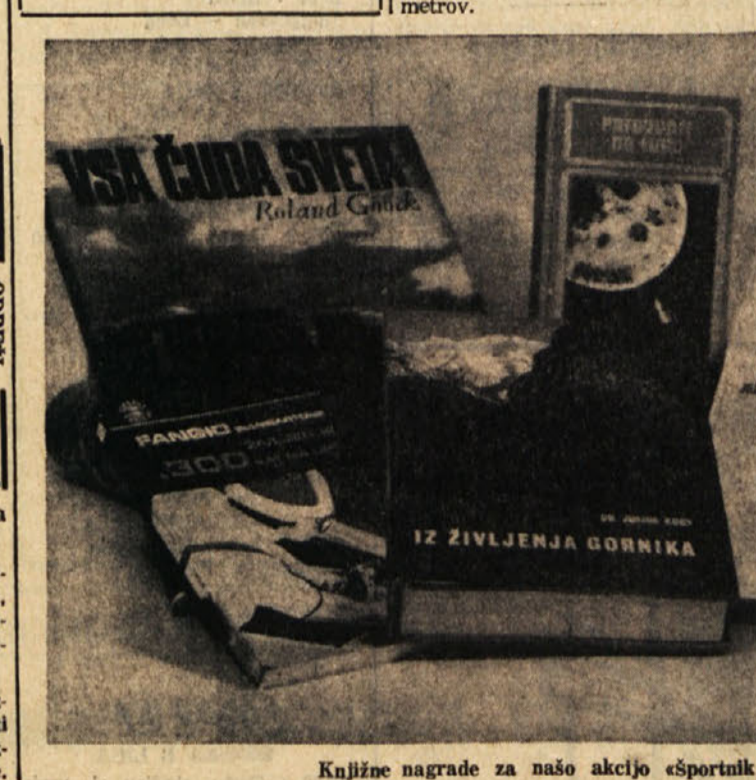
Prav tako pa zaključuje svoje delo v teh dneh tudi komisija, ki jih je imenovalo uredništvo in v prihodnjih dneh bomo že začeli z zaključnim seštevanjem glasov.

Sodej po dosedanjih odrezkih, ki smo jih doslej že prejeli, so se odločali naši čitatelji zelo objektivno in so zapisovali le imena tekmovalcev, ki so res med najboljšimi. To pa seveda obemem tudi kaže, da so pozorno sledili dosežkom naših tekmovalcev ne le kot neposredni gledalci, ampak tudi kot čitatelji našega dnevnika, saj so se mnogi odločali za ime tega ali onega športnika (ali športnice), katerega gotovo niso videli «pri delu».

O vsej akciji bomo obirno poročali v naši noveletni številki, ko bomo seveda tudi podali končno lestvico. Medtem pa smo že pripravili lepe knjižne nagrade za tiste naše čitatelje, ki jih bomo izbrali takoj potem, ko bomo zaključili sprejemanje odrezkov.

Ker so nas nekateri naši čitatelji obvestili, da zbirajo odrezke tudi po nekaterih društvih, opozarjamo vse, naj jih pravočasno oddajo, kajti kuponov, ki jih bomo prejeli po 23. decembru, uredništvo ne bo upoštevalo niti za sestavo lestvice najboljšega športnika niti za zbiranje nagrad.

- Nasim čitateljem, ki so se udeležili ankete športnik leta in jih bomo izbrali, bomo podelili te knjižne nagrade:
- Roland Goock
VSA ČUDA SVETA
  - Dr. Julius Kugy
IZ ŽIVLJENJA GORNIKA
  - Jože Šircelj
KOROŠKA ZNAMENJA
  - Jules Verne
POTOVANJE NA LUNO
  - Fangio - Giambartone
ŽIVLJENJE
S 300 KM NA URO

Knjižne nagrade za našo akcijo «Športnik leta».

stvari, ki so vredne sloveca.»
Poljak, ki se je nad Rusovim odgovorom zamislil, ni maral odnehati. Preveč ga je bolela ta rana Poljske — varšavske upor.

«Ne boš se mogel izmakniti politiki,» je dejal. «Pri vas je spolitizirano vse. In bo čedaje bolj!»
Mihajlo se je nasmešnil Poljakovi jezici in odvrnil: «Vojno smo dobili. Ne vem pa, kakšne predstave imate o družbenem redu, za katerega se borimo. Večkrat vas poslušam. Močdal sem, toda danes vam bom povedal odkrito, da so vaša gledanja nekoliko zanesenjaška. Seveda je to razumljivo. Toda, če bo hotel delavski razred v tej deželi obdržati oblast, bo moral početi marsikaj, kar ne bo vsem všeč. Tudi marksizmu med nami ne, saj ste šli v boj z zelo različnimi težnjami. Vprašanje je, kdo bo počel vse tisto, kar bo padlo na misel vodstvu kot nujno in edino pravilno. Seveda tisti, ki ima veselje ukvarjati se s politiko.»

Marko ga je prekinil: «To me pa res zanima, zakaj se tebi upira ukvarjati se s politiko, ko tako vestno izpolnjuješ dolžnosti, ki nam jih nalaga politika. Pa ne da ti diš malo po anarhizmu kakor jaz?»

«Ne delaj iz tega problema, Marko. Delam, kar morem. Toda politika služi človeškim trenutnim potrebam. Umetnost pa služi večnosti. Potrebni sta seveda obe. Je pa tudi tako: jaz sem človek dejanja, politika pa je največkrat stvar besed, ki proglašajo današnje resnice za jutrišnje laž in današnje laži za jutrišnje resnice. Besede so tudi zato, da ljudi pripravi na njihovo pravo bistvo stvari in svoje namene. Vem, da brez tega ne gre, a meni se to upira.»

Pemc je z zanimanjem poslušal pogovor in se sam posegel vanj: «Zdi se mi, da se vi borimo za eno in isto stvar, toda gledamo jo vsak iz svojega izhodišča. Pa se porazgovorimo o tem, zakaj se kdo bori, kakšne cilje vidi poleg tistih, o katerih vsak dan slišimo na političnih urah.»

Tomo večkrat govori, da se bori predvsem za svobodo.

NAMIZNI TENIS

PROTI EKIPI S. MICHELE IZ TRŽIČA

Nepričakovan poraz Sokola na svojih mizah v Nabrežini

S. MICHELE — SOKOL 6:4
S. MICHELE: Sergio Ponga (3/5), Aldo Donda (3/4), Edi Donda (3 NC), SOKOL: Just Fabjan (3/2), Robert Milič (3 NC), Adrijan Tavčar (3/3 NC), Evo Radović (3/4).

Michelini — Fabjan 0:2 (15:9)
Ponga — Radović 2:1 (18, —19, 12)
Michelini in E. Donda — Fabjan in Milič 0:2 (4, 11)
E. Donda — Milič 2:1 (—19, 17, 17)
A. Donda — A. Tavčar 2:1 (18, —16, 20)
Ponga in A. Donda — Tavčar in Radović 2:1 (15, —19, 17)
Michelini — Milič 2:0 (14, 16)
Ponga — A. Tavčar 0:2 (13, 17)
A. Donda — Radović 2:1 (—19, 14, 19)
E. Donda — Fabjan 0:2 (16, 17)

Bassinova fotografija (z znanega TV turnirja) s posvetilom čitatelem Primorskega dnevnika.

ken se je namreč zaključilo z izidom 2:1 in v vseh teh dvobojih so zmagovali Tržičani.

Srečanje ni bilo posebno zanimivo, bilo pa je precej dramatično. Sokolu bi namreč zadostoval že tretjega srečanja S. Michele — So, ki bo odločilo o zmagovalcu skupine (ta bo pripeljal v finalno skupino starih moških). Pred tem pa bo Sokol igral še povratno tekmo z Julio B, ki pa ne bi smela predstavljati nobene ovire.

Just Fabjan je bil seveda najboljši, saj je brez težav premagal Michelinija in E. Dondo ter je bistveno pripomogel k zmagi svoje dvojice. Slabo je igral Robert Milič, ki je klonil obema nasprotnikom, čeprav bi lahko E. Dondo gladko premagal. Moral bo še mnogo trenirati, saj drugače ne bo premagal niti slabših nasprotnikov.

Adrijan Tavčar je igral precej bolje, kot v prvem srečanju s S. Michelejem, ko je klonil obema nasprotnikom. Tudi njemu manjka še precej treninga, saj bi sicer ta še nasprotnike odpravil z veliko lahkoto. Četrty igralec, Nevo Radović, ki je igral dobro, vendar nepremišljeno. Popolnoma je tudi zgrešil taktilno. Top-spin udarci so mu prinašali točko za točko, ko pa se mu je prednost nabrala na 5 do 6 točk, ga sploh ni več uporabljal. Pobudo je prepustil nasprotniku, ki je pri loženosti seveda izkoristil. Sicer pa je Radović šele naraščajnik in ima še čas, da vse te napake odpravi.

T-ar

Tržaška ekipa S. Michele je pripravljena v četrtek precejšnje presečenice, saj si je privoščila zmago kar v nabrežinski areni. Sokol je bil celo velik favorit, saj je premagal S. Michele že v Tržiču s 6:4. Za ta poraz sta dva glavna vzroka: odsotnost najboljšega igralca Ukmarja (namodestil ga je naraščajnik Nevo Radović) ter dobra mera smole. Kar 5 od desetih te

POGOVOR Z LJUBLJANSKIM KOŠARKARJEM BOROTOM BASSINOM

«Kot gost bi rad nastopil za Bor»

Tržaško občinstvo je spoznalo Boruta Bassina pred skoraj desetimi leti med turnirjem za pokal sv. Justa. Bassin je bil tedaj mladinec in je na tem turnirju nastopil z mladinsko postavo ljubljanske Olimpije. Že takrat so gledalci občudovali «malega igralca», ki je enostavno osmesil tudi bolj renomirane nasprotnike Ignisa in Lokomotive. Bassin je bil prav: «spektakl»: nre-igraval je nasprotnike, «kradel» jim je žoge, jih podajal kar pod nogami itd. Skratka, osvobjl je tržaško občinstvo, ki ga je tedaj vzljubilo. In od tedaj se je Bassin razvil v igralca evropske vrednosti, saj je nastopil z justoslavanško reprezentanco, bil je proglašen za najboljšega igralca vseemotnih turnirjev, v ljubljanski Olimpiji na skupno z Danucom sestavljal morda najduhovitejšo dvojico zunanij igralcev v Evropi. Pa še to: ko je z nena profesionalna ekipa ZDA-Boston Celtic nastopil v Ljubljani z Russellom na čelu (Olimpija tedaj še ni imela hale Tivoli...), so trenerja Auerbacha vprašali, katerega igralca bi rad imel v svoji ekipi. Vsi so seveda pričakovali, da bo Auerbach izbral Danuea. Odgovor pa je bil Bassin, «ker je edini igralec, ki ima nekaj izrednega - drib-

HOKEJ NA LEDU

V okviru mednarodnega tekmovalnega v hokeju na ledu za alpski pokal so jeseni doma premagale celovški klub KAC z visokim izidom 9:2.

TENIS

Ann Jones, ki je pred dvema letoma zmagala med ženskimi posameznicami v Wimbledonu, je včeraj v Birminghamu rodila hčerko. Jonesova se je lani umaknila iz aktivnega športa. Stara je 34 let.

SMUČARSKI SKOKI

Najboljši slovenski smučarski skakalci se v teh dneh v Planici vrno pripravljajo na letošnje tekmovalno sezono. Kot kaže so nekateri tekmovalci v že kar zadovoljivi formi, saj so skočili na stari velikani nad 100 metrov. Pudar ga celo 110 metrov.

OB REDNEM OBČNEM ZBORU ŠD BREG

izživlja v domačem okolju in v športni disciplini, ki je njej najbolj pri srcu. Da so naši cilji in delo usmerjeni na pravo pot, nam je dokaz, da se naša domača mladina vedno bolj zaveda vloge in dolžnosti do društva katerega pripada.

Po sedmih letih dela pa z veseljem ugotavljamo, da se tudi starejši ljudje in stariši tekmovalci, vedno bolj zanimajo za naše delo. Naj omenimo le, da danes mnogi starši svoje otroke po potrebi vozijo na treninge in tekme.

Nashe delo pa teži tudi za tem, da v čim večji meri sodelujemo z vsemi kulturnimi društvi naše občine in tudi z vsemi drugimi zamejskimi društvi, da v čim večji meri pripravimo k boljšim razmeram in sodelovanju naše slovenske manjšine z večinskimi narodom.

Zato smo bili v prvi vrsti, ko se je ustanovila ZSSD v Italiji, katere namen je, da poveže vsa slovenska obstoječa športna društva v Italiji in vsakdi njihovo delovanje ter nastopa kot zakonit predstavnik vseh slovenskih športnih društev v zamejstvu. Zato se še vedno trudimo, da bi se vanjo včlanila še tista slovenska športna društva, ki niso še tega stala.

BLIGA

13. kolo
CATANIA — LIVORNO
Vito Porcelli
CESENA — MONZA
Gaetano Mascali
FOGGIA — BARI
Alberto Michelotti
GENOVA — MODENA
Alberto Calli
LAZIO — PERUGIA
Ferdinando Reggiani
NOVARA — SORRENTO
Stefano Marino
PALERMO — AREZZO
Ettore Carminati
REGGIANA — BRESCIA
Antonio Trono
REGGIANA — TARANTO
Luigi Frasso
TERNANA — COMO
Giuseppe Moretto

Čim več sodelovanja z vsemi društvi v občini

Preteklem tednu je bil v Dolini redni občni zbor ŠD Breg. Ker je to — v skladu z društvenim statutom nekaj vmesni občni zbor — niso opravili volitev novega odbora, ampak so odborniki članstvu le podali poročilo o delovanju društva v tekoči sezoni.

Iz predsedniškega poročila povzamamo naslednji kraji izvleček:
Z novo športno sezono zopet razpolagamo z domačim nogometnim igralcem, kar nam le delno olajša organizacijske težave, ker se je naše delovanje zelo razširilo (mladinske odbojarske in nogometne ekipe, šahovski odsek) To terja vedno večje finančne izdatke. Stroški za delovanje društva, ki ima tak obseg kot naše, so izredno veliki ter jih s predvidenimi dohodki ne bomo mogli kriti. Javno upravo prosimo, da podeli našemu društvu večje podpore, ker je to, kar smo do sedaj prejemali nezadostno v primeru z našim delovanjem.

Nashe delo pa teži predvsem za tem, da vključuje društvo v svoje delovanje vse prebivalce naše občine, da vsaj nekaj žrtvujejo za razvoj in ostanek našega življa v teh krajih. Zato mislimo, da naša mladina ni prepričana sama sebi, ampak da se lahko udeležuje in

Ukana

266. TRETJA KNJGA

Tega so se vsi predobro zavedali in so bili drug na drugega usodno navezani.

«Zakaj si tako razdražljiv in slabe volje?» je dregnil Mihajlo Toma, ki mu ni in ni stekla beseda.

Vsi so vedeli, da mu v zadnjem času popuščajo živci, da se naglo razjezi in tvega preveč.

«Ker si me vprašal naravnost, ti bom prav tako naravnost tudi odgovoril. Ni mi všeč, da se je Rdeča armada ustavila pred Varšavo in da pušči mirno krvaveti naše ljudi, ki jih bodo Nemci z mestom vred v kratkem uničili. Prav tako sem bil nejevoljen takrat, ko sta si Stalin in Hitler razdelila Poljsko.»

Mihajlo ga je začuden pogledal. «Pa menda nisi zato jezen na nas? Jaz nisem komendant fronte, da bi ti lahko dal zadovoljiv odgovor. Kaj vse meni ni všeč! To je politika. Kdo ve za cilje, ki so za stvari, in za politične interese velikih. Tudi meni se to upira. Vem samo to, da poljski narod ob kakršnikoli Nemčiji lahko obstaja le v tesnem prijateljstvu z nami in da le rdeča armada lahko vrže Nemce iz Poljske.»

Poljak je molčal, kot bi premišljeval, koliko je v Mihajlovem odgovoru resnice. Ta pa se je zarezal in pogledal Pemca.

«Če bom preživel do vojno, se nikoli ne bom ukvarjal s politiko in ne z vojsko. Posvetil se bom umetnosti in delu

Pemc mu je segel v besedo: «Kaj pa misliš o enakosti?»
«To je največje slepilo za ljudi. Za tiste, ki niso nič in bi bili radi nekaj. To je predpostavka za nekaj nenaravnega. Če bi bili vsi enaki, bi svoboda umrla, ker bi morali vsi zatrejeti vse, ki kakorkoli dvigajo iz poprečja. Poslušaj, Marko! Kaj more kdo za to, če ga je narava obdarila z večjo pametjo ko druge? Če si ti kot siarec trdjen in zdrav kakor dren, in zdržiš vse napore, mnogo mladih ljudi: pa je doma, ker so bolni...? Če ima ta pogum, drugi pa bojazen in krvi...? Če se je ena rodila lepa, druga pa grda... Torej, enakosti v bistvu ni. To je pojem za uporabo v industrijski tehnologiji, za serijski proizvod na tekočem traku, ne pa za ljudi, ki dva človeka nista enaka! Tudi pojem bratstva je problematičen. Iz lastne izkušnje vsi vemo, da odnos med brati niso vedno pomenjajo vredni. Poznam take, ki bi se poržili med seboj, nikar da bi si pomagali! V imenu nasilnih in neumnih ljudi bi zaprli stara pametnim.»

Pemc je se rahlo nasmešnil, rekoč: «Tega, kar nam ti govoriš, Mihajlo, nisem bral v kratkem kursu zgodovine VKP(b) in tudi ne slišal na političnih urah!»

«Na, pij! Lahko do dna, če boš povedal še kaj zanimivega!» je Marko ponudil Mihajlu čutarico. «Zdaj, ko si nas še pošteno zmedel, nam povej, za kaj se ti boriš. Ali se morda za kaj drugega kot za diktaturo proletariata in za brezazredna nebesa, ko bomo zbrisali nacije s sveta?»

Tušar je naložil nekaj polen na ogenj in podrezal v žerjavico. Plameni so razžarili obraze in trepetajoče sence so se poigravale po sijočih očeh.

«Jaz se borim za človeka.»

«Res me zanima, kaj je po tvoje človek, je dejal Pemc. «Človek...» je dejal Mihajlo in se zamislil. «Ali naj vam pričavam?»

«Tudi lahko, če se ti ljubi,» je naglo usekal Marko.

(Nadaljevanje sledi)

«Primate tatu!»
Neofašisti v MSI so prijavili
(Monu? Sodišči!) državnega
pravdnika, ker jih v skladu z
zakonom (iz 1952) in ustavo pre-
ganja...

Umrl je Aleksander
Tvardovskij
MOSKVA, 18. — V sovjetski pre-
stolnici se je večer naglo nazirala
vest, da je v starosti 61 let po dolgi
in mučni bolezni umrl priljubljeni
sovjetski pesnik in bivši urednik re-
revije «Novij Mir» Aleksander T.
Tvardovskij.

NOVI DOKAZI POTRBUJEJO DOMNEVO DVOJNEGA UMORA

Carabeiev fotografski aparat
je izmaknil neznan morilec?

Preiskovalni organi iščejo tretji tulec - Tiffanyjina lasulja je skrivnostno izginala
RIM, 18. — Karabinjerji, ki vodijo
preiskavo o smrti Giuliana Carabeia
in njegove ljubice Tiffany Hoy-
weld, so se danes vrnili k jezeru
Martignano, kjer so ponovno pre-
gledali kraj nesreče v upanju, da
bi našli tretji tulec, ki je skriv-
nostno izginal. Kot je znano je bilo
dekletu ubito z dvema streloma Ca-
rabeia pa z enim. Preiskovalni or-
gani so dosedaj našli dva tulca,
tretjega pa ne morejo najti.

ŠPORT ŠPORT ŠPORT

ODBOJKA SINOČI V TRSTU V MOŠKI B LIGI

BOR ODVZEL NIZ EKIP CUS TURIN

CUS TURIN — BOR 3:1
(9:15, 15:1, 15:3, 15:10)
BOR: Može, Orel, S. in K. Veljak,
Vodopivec, Starc, Neubauer, Pleš-
ničar in Grmek.
CUS TURIN: Piola, Tčolov, Goia,
Pelissero, Centella, Forlani, Mar-
turan, Giordani, Barsalini, Quadri.

SMUČANJE ARLBERG KANDAHAR

Francoise Macchi prva v slalomu

SESTRIERE, 18. — Francoizina
Macchi, ki je bila na tekmovalju
Arlberg Kandahar včeraj tretja v
smuku, je danes zasedla 1. mesto
v slalomu.
Proga današnjega tekmovalja je
bila tako zmernjena in zato trda,
da dejansko startne številke sploh
niso igrala skoraj nobene vloge in
so tudi smučarke z visokimi števil-
kami vozile po zelo dobri prog.

TRŽASKI DNEVNIK

USTALJENA PRAKSA V NAŠI DEŽELI

Vetrobel skuša s 170 odpusti
izsiljevat javne podpore?

Odgovor delavcev je «javno nadzorstvo» - Dežela in druge javne ustanove so že veliko investirale

Včeraj smo le na kratko zabeležili
izredno hudo vest, da namerna upra-
va podjetja za steklene izdelke «Ve-
trobela» v Trstu odpušči 170 delav-
cev in skriti proizvodnja, kar — se-
veda — vedno spremlja tudi intenzi-
vneje izkoriščanje delovne sile.

ZA TESNEJŠE STIKE S SLOVENIJO

Kmalu mešana komisija
za združna vprašanja

V naši deželi 795 zadrug - Prihodnje leto konferenca o združnem gradbeništvu

V Premiaricu se je te dni se-
stala deželna komisija za združ-
ništvo. Odbornik Varisco je na seji
opriskoval delovanje komisije v letoš-
njem letu. V tej zvezi je omenil,
da je bilo 1. januarja letos v naši de-
želi redno vpisanih 795 zadrug,
vrednost priznanih prispevkov pa je
dosegla 112 milijonov. Varisco je
tudi povedal, da bo dežela kmalu
sprejela zakon, ki bo občutno podprl
zadrugništvo v Furlaniji Julijski
krajini in poenostavil postopek v
zvezi s priznanjem in podeljevanjem
deželnih prispevkov.

Delo deželnih organov

Te dni se je pod vodstvom odbor-
nika Masutta sestala deželna tehni-
čni odbor. Med drugim je odbor
sprejel načrt ACEGAT, po katerem
bo podjetje okrepilo naprave za pre-
nos električne energije v okrajih
Sv. Vid, Sv. Andrej, Staro mesto
in Terezijanska četrt. Delo bo stalo
172 milijonov lir, ustrezna postav-
ka pa je že predvidena v proraču-
nu tržaške občine.

FILMI NA LJUBLJANSKI TV

John Huston in John Sturges

Danes, v nedeljo, 19. decembra ob
18.15 je na sporedu zahodnemški
film Werneja Jacoba «Navihanci iz
strel pa, ki je ubil Carabeia, je
serije pri publiko zelo priljubljeni,
izrazito mešički glasbeni komediji
o porečnih šolarjih in čudaških sta-
rokovnih profesorjih.

Sporočilo kvesture ob bližnjih praznikih

Ob priložnosti bližnjih božičnih
in novoletnih praznikov tržaška
kvestura opozarja vse, da je strogo
prepovedano metati pasje bombe
in prizigati v mestu, ulicah in
trgih umetne ognje in sploh po-
dobne stvari.

Delo deželnih organov

Te dni se je pod vodstvom odbor-
nika Masutta sestala deželna tehni-
čni odbor. Med drugim je odbor
sprejel načrt ACEGAT, po katerem
bo podjetje okrepilo naprave za pre-
nos električne energije v okrajih
Sv. Vid, Sv. Andrej, Staro mesto
in Terezijanska četrt. Delo bo stalo
172 milijonov lir, ustrezna postav-
ka pa je že predvidena v proraču-
nu tržaške občine.

TAKO KUPITE ZADNJI 24 PALCNI AVTOMATIČNI MODEL PHILIPS ZA VAŠ IZRABLJEN TV-SPREJEMNIK VAM BOMO DALI 70.000 LIR, RAZLIKO PA BOSTE LAHKO PLAČALI V MAJHNIH MESEČNIH OBROKIH

Radiobacchelli UL. PASCOLI 24 - TRST - TEL. 790.552

DOMAČI ŠPORT

Table with sports results: DANES NEDELJA, 19. DECEMBRA NOGOMET, AMATERSKA LIGA, KOŠARKA, JUTRI, PONEDELJEK, 20. DECEMBRA, ODBOJKA, MLADINKE, NA TRŽAŠKEM PODROČJU

Danes pestra nedelja za mlade odbojkarje

Tudi zadnja predbožična nedelja
bo dokaj živahna na odbojarskih
igriščih za mladince in mladinke.
Mladi borovci se bodo danes zju-
traj srečali z ENAOLI. Slovenski
odbojkarji niso brez možnosti za
osvojitve prvega para točk, ker so
na zadnji tekmi proti močni ARC-
Linei zaigrali v zadnjih dveh setih
zelo dobro.

Srečanje deželnih tajništva KPI in PSIUP

Te dni sta se spet sestali deželni
tajništva KPI in PSIUP. Namen teh
sestankov, ki se bodo še ponovili
za specifične teme in skupne pobude,
je čim širša enotnost delavskih sil, ki
naj bo — v valu delavskih bojov
za družbene in gospodarske spremembe
— osnova za politično alternativno le-
vosredinski koaliciji, za katero KPI
in PSIUP menita, da je bankrotirala.

Industrijska cona bo dajala v zakup vrsto novih hal

Na svoji zadnji seji, ki jo je vodil
predsednik dr. Sacerdoti, je izvršni
odbor Zavoda za industrijsko cono v
Žavljah sprejel načrt, po katerem bo
EZIT zgradil na zemljiščih, s katerimi
razpolaga v prosti carinski coni, nek-
aj hal za nove industrijske pobude
oziroma za skladiščenje blaga. Halo
bo EZIT tudi primerno povezal s pro-
metnimi in drugimi infrastrukturami.

Proti višanju cen

Tržaška prefektura sporoča, da se
je sestala komisija za zaščito cen,
ki je ugotovila, da se učinkovito raz-
vija akcija za nadzorstvo nad cenami
s sodelovanjem trgovcev, zlasti pa
Delavskih zadrug, DESPAR in gros-
tov, ki so s posebnimi ponudbami
in nižjimi cenami preprečili zvišanje
cen.